

Nemunas

Nr. 6
(324-765)

2011 m.
vasario 10–16 d.

Kaina 2,50 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Pranas LAPĖ. „Filosofinis akmuo“, 2003.

9 770 134 314 007

Akmenys, uolos,
dangus, jūra... 2 p.

Tiltai 3-7 p.

Audronė MĘSKAUSKAITĖ

Vasarį 4 d. Kauno M. Žilinsko dailės galerijoje pristatyta Prano Lapės (1921–2010) tapybos darbų paroda. Menininko kūryba labai įvairi ir daugiaplanė (freskos, grafika, scenografija, keramika), tačiau pagrindinė vieta užima tapyba. Lygiai tokiu pačiu principu sudaryta ir naujoji paroda. Šalia tapybos darbų eksponuojama šiek tiek keramikos, gyvenimo epizodus įamžinusios nuotraukos bei dar dailininkui gyvam esant nufilmuoto pokalbio ištrauka, atskleidžianti neeilinę asmenybę.

Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus direktorius Osvaldas Daugelis išskirtinės asmenybės gyvenimo kelią priėmė kaip inspiraciją rengti parodą: „P. Lapės talentas iki šiol nebuvu atskleistas, todėl labai daug naujo pamatėme kabinami darbus dviejose didelėse galerijos salėse. Šio dailininko gyvenimo istorija viena dramatiškiausia, jaunystėje okupacijos jam trukdė siekti mokslų. P. Lapė ir anksčiau buvo žinomas, tačiau pastaruoju metu atrandamas kaip ypač aktualus autorius. Jam teko sunki dalia gyvenimo pabaigoje net ketverius metus praleisti nematant, o dailininkui tai itin skausminga patirtis. Mes savo muziejuje turėjome 1943 m.

P. Lapės lipdytą skulptūrą, kurios autorių labai sunku nusakyti, nes menininkui stilius lyg ir nebūdingas. Buvo įdomu sužinoti, kad menininkas jis ir pradėjo nuo skulptūros. O karjerą baigė minimalistine, labai subtilia keramika, kurios pavyzdžių rasite parodoje. Ant tapybos darbų retai pasirašinėdavo, o keramiką visada paženklindavo savo inicialais, vadinas, jam tai buvo svarbu. Tačiau reikšmingiausią parodos dalį sudaro tapyba. Tiesa, ne visą ją pavyko gauti, todėl gali būti, kad P. Lapės parodą dar sužengsime. Liko nepristatyti jo piešinių, monotipijos. Visai neseniai dailininkui būtų sukakę 90 metų, tačiau ši data – tik stimulas imtis darbų, kurie ir šiaip turėjo būti nuveikti.“

Vienas ryškiausių lietuvių dailininkų gimė 1921 m. Klaipėdoje. Didžiąją gyvenimo dalį jam teko praleisti sverut. 1941–1943 m. studijavo monumentalią tapybą Kauno tai-komosios dailės institute. Šiek tiek žinių apie keramikos meną gavės iš Liudviko Strolio, daugiausia dirbo kartu su Valdemaru Manomaičiu ir gilinosi į funkcionalios buitinės keramikos menines ir techninės galimybes. Vėliau, 1953–1975 m., grįžo prie keramikos dirbdamas JAV mokyklose. Tuomet jo keramika pakito, buvo dekoratyvi, artima skulptūrai.

1944 m. pasitraukės į Vakarus per Vokietiją, Suomiją ir Norvegiją, nuo 1945 m. gyveno Švedijoje. Ten tėsė meno studijas Anderso Beckmanu mokykloje Stokholme, baigės dėstę joje piešimą. Sukūrė freskas Pasaulio sporto parodai ir Pasaulio medicinos seserų kongreso salei.

1949 m. atvyko į Niujorką ir pradėjo dirbtį reklamos srityje, bendradarbiavo su prestižinėmis leidyklomis, sukūrė per 300 knygų viršelių projektų, iliustravo garsių lietuvių autorų kūrinį, iš kurių itin išskirią Antaną Baranauską „Anykščių šilelis“, Maironį „Baladės“ ir Algimantą Mackaus „Augintinių žemė“. 1957 m. persikelė į Roveitoną ir ten mokytojavo. Tik būdamas 57 metų

amžiaus, gyvendamas Čemberlene, galėjo atsidėti vien kūrybai. Tapybą eksponavo individualiose parodose Long Ailende, Čikagoje, Niū Kenane, Brukline, Bostone. 1998 m. grįžo į Lietuvą. Čia P. Lapė apdovanojas Lietuvos didžiojo kunigaikštio Gedimino ordino Karininko kryžiumi. Mirė Vilniuje 2010 m. sau-

sio 13 d.

Ši data atrodo kiek simbolinė, žinant vieno paveikslų istoriją. Sesuo Zita Lapytė drobę „Sausio 13-oji“ laiko išskirtine brolio tapybos kontekste: „Vilnius parodai vetus neradus, todėl labai dėkoju už tokią galimybę Kaunui. Ypač svarbus brolio paveikslas, skirtas Sausio 13-ajai, pagaliau rado tinkamą vietą. Brolis mylėjo Lietuvą, ja domėjos ir dėjos sielojos. Todėl, kai pamačiau šį paveikslą, pasirodė, kad jis taptas ne ranka ir teptuku, o širdimi. Dabar ši darbą noriu dovanoti M. K. Čiurlionio muziejui. Kaip ir kitą – „Uola“, kurį pats brolis laikė labiausiai pavykusiu. Galbūt ir daugiau paveikslų liks Kaune, nes šis miestas buvo ir liko mums visiems labai svarbus.“

Pusę savo amžiaus pragyvenęs Amerikoje, P. Lapė patyrė abstraktus ekspresionizmo poveikį. Šie darbai patys reikšmingiausi ir ryškiausiai, tačiau parodoje atskleidžiamas visas tapybos kelias nuo pat realistinės pradžios.

Savo kūrybinį lūžį P. Lapė siejo su labai konkretiu nutikimu. „J. Pollocką pirmą kartą pamačiau kailiu krautuvėje Penkiasdešimt septintojė aveniu. Tuo metu ši gatvė buvo pats Niujorko meninio gyvenimo centras. Joje veikė begalė dailės galerijų, aplink kurias viskas ir sukosi. Vieną dieną einu gatvė ir žiūriu – gatvių kampe stovinčios krautuvės, kuriose pardavinėjami moteriški kailiniai, lange stovi du manekenai. Už jų – kažkas labai įdomaus. Pradžioje nesupratau, kad tai paveikslas. Dėmesį patraukė keistas – lyg taškuotas, lyg laistytas, lyg teptas – fonas. Jis pasirodė gražus, tame pui-kai atrodė net tie manekenai. Pagalvojau: „Na, kaip langų dekoratorius puikiai sugalvojo!“ Vėliau, kai jau prasidėjo kalbos apie J. Pollocką, supratau, kad jo darbą ir ma-

čiau, nes buvo pasirašyta: Jackson Pollock. Jis ir buvo visko pradžia“, – pasakojo savo pokalbyje su Vidu Poškumi.

Tačiau tai tik vienas ieškojimų kelių ir viena inspiracija. Parodos kuratorė Nijolė Tumėnienė, gana artimai bendravus su dailininku, žavėjosi ir asmenybės, ir menininko kūrybinės erdvės pločiu: „P. Lapė yra labai ryškūs ir įdomus tapytojas, tačiau mane traukė ne tik kaip menininkas, bet ir kaip žmogus. Manau, jis buvo vienas ryškiausiai abstraktus ekspresionizmo dailininkų Lietuvos dailės istorijoje. Nors gyveno svetur, labai domėjos Lietuvą. O tai atsisindėjo ir jo kūryboje. Buvo be galio sunku sužinojus, kad Stepo Žukausko taikomosios dailės mokykla, kuri jam asmeniškai brangi, pamažu įgyja profesinės mokyklos statusą, kad šis nuostabių meno asmenybės židinys nyksta. Tai rodo, kad P. Lapė buvo visuomenės ir aktyvus žmogus. Daug kuo domėjos. Todėl ir jo kūryba labai įvairi, visapusis. Gyvendamas Švedijoje jis net

émési didžiulių sienų tapybos darbų, tam ne kiekvienas ryžtusi. Amerikos meno mokykloms parengė dvi mokymo programas, kurios apdovanojas kaip geriausios. Iliustravo apie tris šimtus knygų. A. Baranausko „Anykščių šilelis“ visai neseniai pa-kartotinai išleistas ir vis dar atrodo labai savitai.

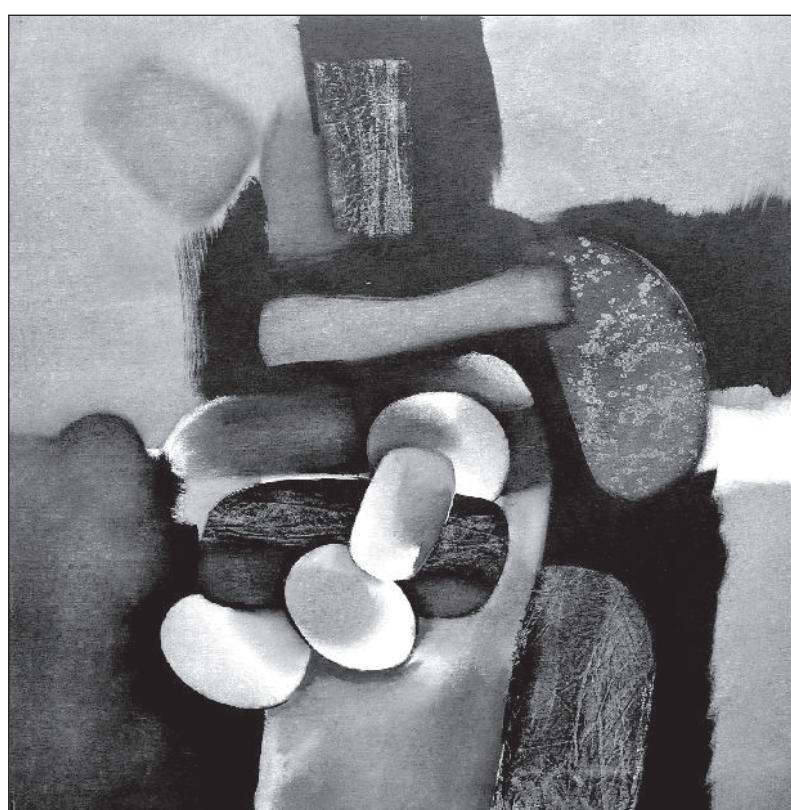
Tapybai P. Lapė atsidėjo palyginti vėlai, būdamas 57 metų, išėjė į pensiją. Nuo tol be jos jau negalėjo gyventi. Iš pradžių tapė realistine maniera, daugiausia portretus. Tačiau vėliau kultūrinė Amerikos situacija skatinė keistis. J. Pollocko kūryba jį tiesiog apstulbino ir padarė labai didelę įtaką. Suprato, kad ir abstraktiuose darbuose reikalinga kompozicija, įtaiga, drąsus potėpis, kuriami užkoduota kūrybinė potencija, emocinė energija. Vėliau P. Lapė atsisakė spalvų ir tapė labai plonu sluoksniu, suko į minimalizmą. Jam tapo svarbi tekstūra, niuansai, ritmas, linija. Piešė kompozicijas, kurios labai reikšmingos jo karjerai. Jos gana didelės, nes norėjosi ta-

ptyti plačiai. Dailininkas ieškojo tuščumos ir jos prasmės, erdvės plokštumoje. Taip priartėjo prie ekspre-syvaus minimalizmo. Jo tapybos spektras toks platus, kad gali būti vienė mokykla pradedantiesiems.

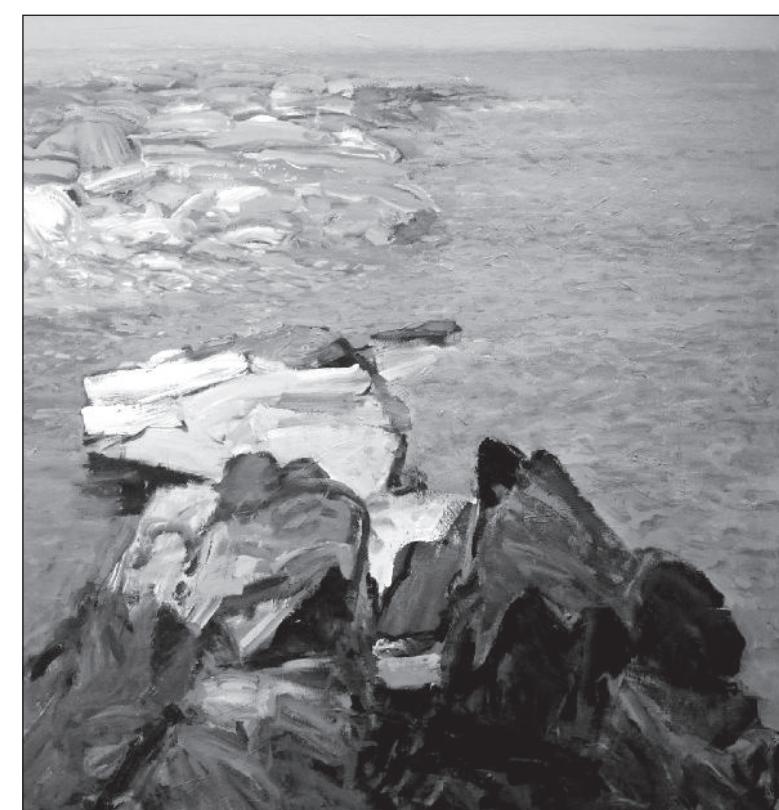
Tapyba suteikia rimtą toną lietuvių abstrakcijam ekspresionizmu. Dailininko darbų galinga meninė jėga, ekspresyvi įtaiga pasiekta minimalistinė spalvinė gama – achromatiniais juodo ir rudo, pilko ir balto sąskambiais. Koloritas primena žemės spalvas, o paveikslų paviršius vietomis papildytas atspaudų faktūromis – asocijuojasi su dirvožemio išaugintų formų begaline įvairove. Kompozicija dažniausiai sudaryta iš vertikalių ir horizontalių – suteikia plastikos elementams tvirtumo, stabilitumo, kažko pastovaus ir amžino.

P. Lapė teigė, kad jis kaip menininką suformavo gamta. Jis nemėgo miesto, todėl ir iš Niujorko pabėgo. Pajūris, uolos, akmenys, miškų žaluma, jūros ir dangua mėlis mokė jis tapybos.“

Narcizo FREIMANO nuotraukos

„Akmenys“, 1980.

„Mano pakrantė“, 1970-1980 m.

LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO DIENOS – VASARIO 16-OSIOS – RENGINIAI KAUNE

10 val. Šv. Mišios Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje (Žemaičių g. 31A).

10 val. Šv. Mišios Kauno šv. Mykolo Arkangelo bažnyčioje (Neprisklausomybės a. 14A).

11 val. Kauno studentų, moksleivių bei visuomeninių organizacijų eisenai nuo Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčios į Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodeli.

11-16 val. akcija „Išrink mylimiausią Prezidentą“ Istorinėje LR Prezidentūroje Kaune (Vilniaus g. 33).

11.40 val. varpų muzikos koncertas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje.

12 val. iškilmingas minėjimas, Vyčio kryžiaus ordinio vėliavos pakėlimo ceremonija, gėlių padėjimas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje.

12.40 val. trispalvė akcija „Valstybei – iš visos širdies“ Vienybės aikštėje.

13.30 val. gėlių padėjimas prie paminklų, teatralizuotas susitikimas su istoriniais personažais bei retro muzikos koncertas Istorinės LR Prezidentūros Kaune sodelyje. Dalyvaus orkestras „Ažuolynas“, „DixXband“.

14 val. katalogo-albumo „Mūsų vėliavos (1918-1940 m.)“ Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės mu-

ziejaus rinkinys“ pristatymas Istorinėje LR Prezidentūroje Kaune (Vilniaus g. 33).

14 val. Valstybės atkūrimo dienos minėjimas KTU auleje (A. Mickevičiaus g. 37, II a.).

15 val. iškilmingas minėjimas-koncertas Kauno valstybiniame muzikiniame teatre (Laisvės al. 91). Įėjimas su kvietimais.

15 val. tautinio meno koncertas Kauno kultūros centre „Tautos namai“ (Vytauto pr. 79).

16 val. Vyčio kryžiaus ordinio vėliavos nuleidimo ceremonija Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje.

16 val. tradicinės parodos „Geriausias 2010 metų kūrybinis“ uždarymas bei laureato paskelbimas Kauno paveikslų galerijoje (K. Donelaičio g. 16).

17 val. koncertas Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje (Žemaičių g. 31A). Dalyvaus Kauno miesto simfoninis orkestras, Kauno valstybinis choras, solistai M. Vitulskis ir E. Kalvaitytė-Vitkauskienė.

17 val. Kauno Julijanavos katalikiškos vidurinės mokyklos parketinėje salėje (Bitininkų g. 31) – „Valstybės vakaras Lietuvai“, skirtas Lietuvos valstybės atkūrimo dienai.

18 val. koncertas jaunimui Istorinės LR Prezidentūros Kaune sodelyje (Vilniaus g. 33).

Gediminas JANKAUSKAS

Vilniuje reziduojantis Prancūzų kultūros centras šiemet jau šeštą kartą organizavo kino festivalį „Žiemos ekranai“ („Ecrans d'hiver“), kurio filmus buvo galima pažiūrėti ne tik sostinėje, bet ir Kaune, Klaidėjoje, Panevėžyje, Šiauliuse bei Alytuje.

Ankstesnėse šio kino festivalio programose matėme solidžių klasikinio kino retrospektivų ir prancūziškų kino šedevrų, apimantį platū istorinių laikotarpį nuo „Poetinio realizmo“ pradžios iki „Naujosios bangos“. Šiemetė programa sudaryta iš dviejų dalių. Vienoje pristatomas tuzinas per pastaruosius dvejus metus sukurtų vaidybinių filmų. Kita festivalio dalis (septyni filmai) skirta aktorės Sandrine Bonnaire kūrybai.

Pagrindinėje programoje dominuoja du filmų blokai – aktualioms šiuolaikinio gyvenimo realijoms (bedarbystei, narkotinei priklausomybei, militaristinei politikai, pagalbos savižudžiamams, emigracijos ir etninių mažumų problemoms) skirti kūriniai ir penki filmai, susieti bendru pavadinimu „Afrikos aidai“.

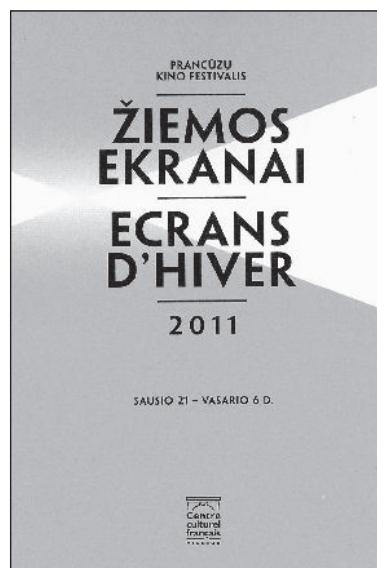
Balta medžiaga juodajai Venerai

Apie bandymus atsitiesti

Pagrindinę programą Vilniuje pradėjo socialinė drama „Aštuanis bandymai atsitiesti“, skirta vienam skaudžiausių dabarties reiškinių – bedarbystei. Ją pastaruoju metu filmų kūrėjai nagrinėja gana dažnai, ir tai suprantama – pasaulinė ekonominė krizė tik padidino šios problemos aktualumą. Tačiau „Aštuanis bandymai atsitiesti“ autoriai nepretenduoja į ekonomikos analitikų ar ekspertų laurus (rimtų filmų apie pasaulinės ekonominės sistemos kolapsą dabar netrūksta) ir neskuba daryti apibendrimimus. Jų tikslas kur kas kuklesnis, o tyrimų objektas mokslininkų kalba paprastai vadinas – vidutiniu statistiniu vienetu. Juo vaidybiniame kine debiutuojantis rašytojas Xabi Molia pasirengė kaimynystėje gyvenančią porą.

Elza mėgina susirasti rimbą darbą, kad galėtų atgauti mažamečio sūnaus globą. Matė taip pat bedarbis. Nors vienišius labai išradinai prisistato darbdaviams, kaip tik ši savybė dažniausiai jam ir pakiša kojā. Bet vyrukas nenuminus ir laisvalaiki leidžia miške, šaudydamas iš lanko. Iš pradžių Elzai jis atrodo kvanktelėjės tipas, tačiau pamāžu ir ji tampa šio nerūpestingo gamtos kūdikio žaidimų draugė.

Apie rimtas problemas švelniu komedijos tonu prabylantį filmą pristatytu atvykusi pagrindinio vaidmens atlikėja Julie Gayet Vilniuje aiskino, kad pavadinimas „Aštuanis bandymai atsitiesti“ kilo iš japonų ar kinų posakio, kuris teigia: septynis kartus nuvirsti, aštunis kartus atsitiesi. „Šis filmas apie tokius momentus gyvenime, kai nugarūni veidu į žemę, bet vis vien galiau juoktis iš savo kerėpliškumo“, – sakė aktorė, turinti nemažą profesinę patirtį ir dažnai remianti gabius debiutantus. Jos partneris Denis Podalydes dabar išriki, kaip sakoma, „ant bangos“. Jis vaidina daug ir atlieka įvairaus amplua vaidmenis „Comédie-Française“ ir kituose teatruse, dirba kine bei televizijoje ir yra tikra Barbė devyndarbė. Šiuo metu prancūzai per TV ir spaudoje

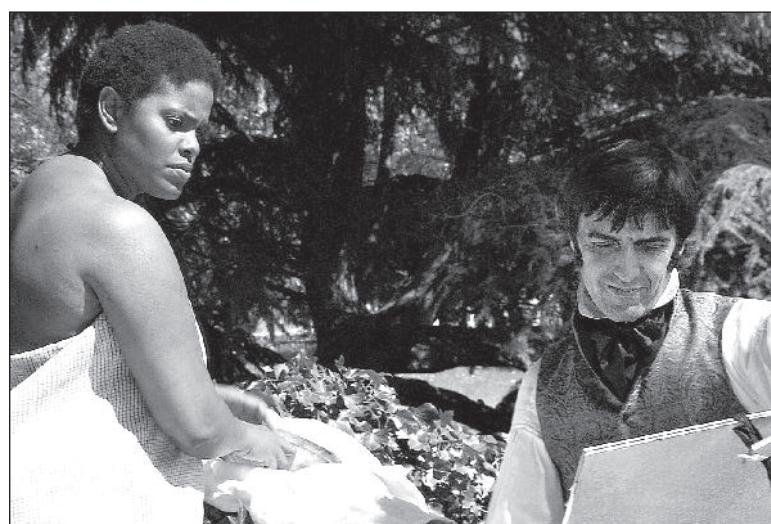

aptarinėja jo naujausią vaidmenį: filme „Užkaravimas“ D. Podalydes įkūnijo dabartinių Prancūzijos prezidentą Nicolas Sarkozy. Filmą prancūzai pamatys gegužę, o mes tada turėtume vėl susitikti su J. Gayet, kuri prižadėjo atvažiuoti į Kauko džiazo festivalį.

Dar vieną jaudinančią bandymai atsitiesti matėme filme „Prieglobstis“. Mégstantis intelektualias ir emocines provokacijas režisierius Francois Ozonas ir ši kartą suranda savitą intonaciją amžinai aktualioje diskusijoje apie narkomaniją. Jauna mergina Musa (aktorė Isabel-

Aktorai Denis Podalydes ir Julie Gayet.

„Juodoji Venera“.

le Carre) kartą atsibunda reanimacijos palatoje ir sužino dvi netikėtatas naujienas – nuo heroino perdrožavimo mirė jos draugas Luisas, o ji pati liko gyva tik per stebuklą, ir jai diagnozuotas aštunių savaicių nėštumas. Atsipeikėjusi po šoko žengima apsisprendžia išsaugoti kūdikį ir nuo smalsių akių pasišalina į atokų nameļi prie jūros. Cia po keilių mėnesių ją susiranda Luiso brolijus Polis (jų suvaidino jaunas kompozitorius Louis-Ronanais Choisy, kurio muzika skamba filme).

„Prieglobstis“ sudarytas iš dviejų skirtinges stilistikos dalių, kurias

vainikuoja netikėta atomazga. Filmo pradžia sukrecia hiperrealistiniaiš kadrų, kuriuose maksimaliai tikroviskai rodoma, kaip narkomanų porelė susileidžia kviašalus. Režisierius sakė, kad jis konsultavo vienas šios procedūros detales gerai žinanti draugė narkomanė: „Mums buvo labai svarbu parodyti narkomaniją kuo sūkurkštai – ne kaip malonų užsiemimą, o kaip destruktivią katastrofą.“ Antroji filmo dalis savo stilistiką yra visiškai kontrastas pradžioje parodytiems siaubams. Kūdikio laukimas Musai ir šalia jos būnančiam Polui tampa nelengvu išmėginimu, kuris prasideda neslepiamu merginos susierzinimu, tačiau ilgainiui aštrius kampus vis labiau gludina nuosirdžiai ja besirūpinančio vaikino subtillus elgesys.

F. Ozonas sakė, kad filmo idėja gime spontaniškai tą akimirka, kai jis sužinojo, jog Isabelle laukią. Nesunku pastebeti, kad šio režisieriaus darbuose motinystės tema ir kūdikio gimimo stebuklas ne kartą skambėjo kaip labai ryškūs motyvai. Dabar pasitaikė galimybė stebeti nėštumo procesą iš arti. Bet F. Ozonas būtų išdauges pats save, jeigu nesusietų šių temų su aktualiu realaus gyvenimo kontekstu. Finale, kaip išprasta, žūrovų laukia akibrokštas, kuris priver-

cia pažvelgti į jau, regis, suprantamą istoriją visai kitomis akimis.

Išlikti žmogumi

Turbūt kontroversiškiausiu „Žiemos ekranų“ kūriniu derėtų laikyti Kaune, deja, neparodytą Tunise gimusio režisieriaus Abdellatif Kechiche'o dramą „Juodoji Venera“, pernai tapusią Venecijos kino festivalio sensacija. Tikra sensacija XIX a. pradžioje buvo ir šio filmo herojė, vadinta „Hotentotų Venera“.

Pirmais filmo scenoje 1815 m. Paryžiuje, Karališkosios medicinos akademijoje, pristatomas „neregėtas gamtos stebuklas“. Akademijos nariams demonstruojama įspūdingų formų užbalzamuota vienos Pietų Afrikos genties moteris ir formalinė užkonservuotos jos genitalijos, kurios net keliomis ryškiomis detaliemis skiriasi nuo išprastos moteriskos anatomijos pavyzdžių. Kai kartu su garbiais medikais išklauosome paskaitą apie akivaizdžią ginekologinę anomaliją ir perprantame plakatais iliustruojamos „Hotentotų Veneros“ kūno kitoniškuom (pradedant kaukolės forma ir baigiant lyties organų formą), veiksmas nukeliamas į 1810-ujų Londoną, kur iš Pietų Afrikos atvežta juodaodė Sardži Bartman kaip egzotiška išsigimėlė už piniugus demonstruojama pikantiskų reginių išroškusių publikai.

Šios scenos gražiai susišaukia (ir savo tema, ir pateikimo būdais) su amerikiečių režisieriaus Davido Lynch Didžiojoje Britanijoje sukurtu filmu „Žmogus dramblys“ (1980 m.), kurio centre atsidūri taip pat reali Johno Merricko (jį tasyk vadino Johnas Hurta) tragedija. Baisios ligos subjauto vyrą piktasis jo šeimininkas rodė už piniugus išsigimėlių cirke. Iš šios sukreciančios istorijos režisierius sugebėjo iškristalizuoti galtingai skambančią paralelę – fiziškai išsigimusio „žmogaus dramblio“ išvaizda nublanksta prieš vidines ilgai puoselėtos senos geros Anglijos psichologinės anomalijos.

Aktorė Sandrine Bonnaire.

Balta medžiaga juodajai Venerai

Atkelta iš 3 p.

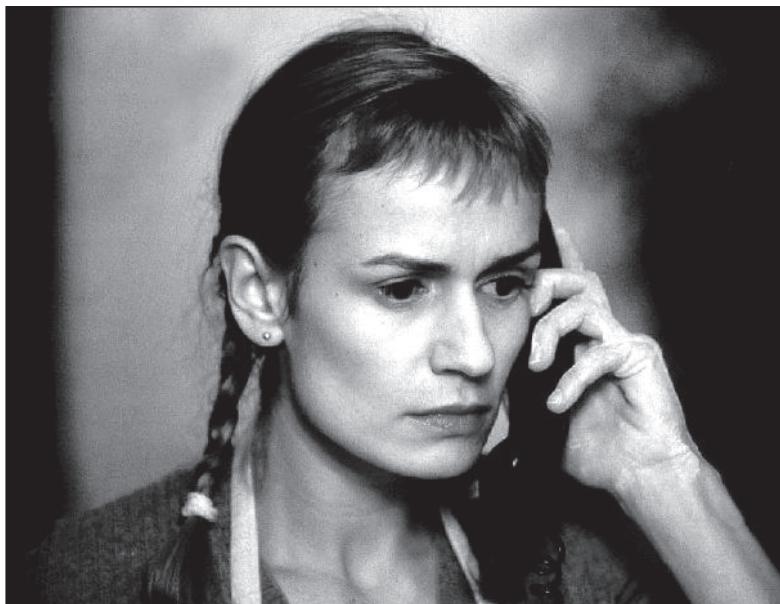
Panašiu keliu eina ir „Juodosios Veneros“ kūrėjai, šiurpame kontekste išryškinantys pagrindinį filmo konfliktą tarp pirmapradės gamtos harmonijos ir deformuoto euro-pietiškos visuomenės dvasinio peizažo. Londoną vėliau keičia Paryžius, bet ir čia vargė Sardži verčia ma linksminti „normalius“ europiečius karnavaliniuose gatvėse spektakliuose ir prabangiuose aristokratų salonoje, ji pozuoja tapytojams, o aukštūmenės pasilinksmimams skirtuose vienamiuose tampa tikra libertiniškų orgijų žvaigžde.

Anot režisieriaus, „filmas nori perteikti paprastą, bet universalią tiesą, kad visko galima išmokti iš kitų. Turime gerbiti viską, kas mums atrodo svetimi, – išvaizdą, kultūrą, kalbą. Tai ir reiškia būti žmogumi“.

Akivaizdu, kad „Juodosios Veneros“ istorija lieka aktuali ir šiaisiai reginių laikais. Juk dar visai neseinių (1994 m.) užbalzamuotas Sardži kūnas, nustojęs būti Paryžiaus mokslo muziejus eksponatu, perduotas Pietų Afrikos ryriausybei ir deramai palaidotas. Filmas ir bai-giamas dokumentiniai kadrailiai, kuriuose Afrikos šventaja pavadintos velionės palaikai pagaliau sugrižo į gimtinę. Puiki apoteozė, laidojanti gedingą rasizmo ir kolonializmo politiką.

Iš kitų ciklo „Afrikos aidai“ filmų norėtusi išskirti režisierės Claire Denis „Baltą medžiagą“, kurios pasaulinė premjera taip pat vyko pernykščiamie Venecijos kino festivalyje. Filmo herojė Marija (ją suvaidino populiarojoj Isabelle Huppert) atsisako palikti pilietinio kar-ro apimtą Afrikos šalį, kurioje jau seniai gyvena su savo šeimos nariai. Grėsmė jos valdomoms kavos plantacijoms moterų gąsdina labiau už galimas karinio konflikto pasekmes. Tačiau suirutės apimtoje šalyje ramybės negali būti net ir nuošaliuje fermoje. Pamažu tragiškos grėsmės debesys tvenkiasi ir virš Marijos namų, kol situacija tampa nekontroliuojama.

Paraleles mėgstantys kinomanai, be abejų, „Baltą medžiagą“ bandys susieti su pernai Kanų kino festivalyje „Auksine palmės šakele“ apdovanotu austrių režisieriaus Michaelo Haneke's šedevru „Baltas kaspinas“. Nors šie filmai vaizduo-

Sandrine Bonnaire Claude'o Chabrolis filme „Ceremonija“.

ja skirtingose pasaulio šalyse vykstančius kataklizmus, abu preten-duoja būti metaforiškais kūriniais apie pasaulį be Dievo, virš kurio jau pakibo broliūdiško armagedono smėkla.

Sandrine Bonnaire filmų retrospekyva

Populiari prancūzų aktorė S. Bonnaire gimė 1967 m. viduramžių trubadūrų išgarsintame Auvergne regione, o užaugo Paryžiaus priemiestyje daugiaavaikėje šeimoje. Ji buvo septintas vaikas iš vienuoliukos. Mergina svajojo apie dainininkės arba stiuardės karjerą, mokėsi kirpėjosi amato profesinėje mokykloje. O kartą palydėjusi seseri į aktorių atranką, gavo pasiūlymą atlikti pagrindinį vaidmenį režisieriaus Maurice'o Pialat filme „Už mūsų meilę“ (1983 m.). Ši jaudinanti drama buvo apdovanota „Cezariu“ už geriausią metų filmą, o šeoliukmetė Sandrine pripažinta „Prancūzijos kino viltimi“. Po ketverių metų ji nusifilmavo kontroversiškoje M. Pialat juoste „Po Šetono saule“, kuri pasakojo apie kunigą, stojusį į bekompromisę kovą su demonais, ir Kanų kino festivalyje laimėjo „Auksinę palmės šakelę“.

S. Bonnaire visada renkasi stiprius scenarijus, gerus partnerius ir įžymius režisierius. Todėl ir rezultatai būna puikūs. Dažnai aktorę galima išvysti vadinamojo autorinio

kino kūriniuose (Jacqueso Doillon, Andre Techine, Jacqueso Rivette'o filmuose), o pastaruoju metu ji nevengia pasirodyti ir pramoginėse melodramose, detektyvuose ar komedijose.

„Žemos ekranų“ retrospekyva suteikia galimybę pasimėgauti skirtingais Sandrine'os vaidmenimis.

Aktorinę karjerą pradėjusi filme „Už mūsų meilę“ debiutantė suvaidino penkiolikmetę Siuzaną, pakliuvusią į beviltišką situaciją: mergina jauciūta, kad patinka vyrams, bet pati meilės dar nėra pažinus. Tėvas, prie kurio ji labai prisirišusi, išeina iš namų, motina vis giliau grimzta į depresiją, šeimos galva tapęs brolis auklėja seseri piktais žodžiais ir skaudžiais smūgiais. Vienintelis Siuzanai malonumo teikiantis dalykas – seksas. Mergina keičia meiliūlius, bet nė vieno neįsimylį. O kad nuraminčiai šeimoje kylančias aistros dėl tokio lengvabūdžio gyvenimo būdo, sutinka istekėti.

Prancūz kinas po šio filmo pasipildė dar viena gabia aktore, turinčia nepaprastai palankius duomenis – gražią figūrą, vaikišką veidą su ryškiomis bundančio moteriškumo žymėmis ir labai išraiskingas akis, kuriose švelnumą gali lengvai keisti beprotystė.

Pastaroji savybė labai pravertė, kai režisierė Agnès Varda filmavo „Bastūnė“ (1985 m.). Filme pasakoja mirtinai sušalusios merginos, vardu Mona, trumpo gyveni-

mo istorija. Beveik dokumentiniuose kadruose, atkuriančiuose netolimos praeities tikrovę, po truputį ryškėjā Monos portreto linijos, nors daug dalykų taip ir lieka paslaptyje. Jauna, graži moteris basosi po kraštą be vietas ir tikslo. Ji miega palapinėje, o prabudusi tėsia savo kelionę, kol išsenka jėgos. Mona – absoliučios laisvės simbolis – žmogus, išsitikines savo teise būti tokiu, koks nori būti. Deja, aplinkinis pasaulis visada priešiškas nesielgiantims „kaip visi“. Už norą būti savimi jis keršia abejingu-mu, neapykanta, panieka ir smurtu. Režisierė vengia tiesmukiškumo ir didaktikos, todėl filme keistai susipina realybė ir vidinio pasaulio tikrovė, nemažai prieštarinę detailių ar pasikartojimų. Pradžioje si stilistika erzina, tačiau labai greitai įtraukia į savo orbitą, o besibaigiant siužetui tampa aiškesni ir visų padirkų detalių rysiai.

Filmą „Puritonė“ (1986 m.) reikėjo pažiūrėti vien dėl to, kad suprastume, kodėl jau savo karjeros pradžioje jaunas režisierius Jacques Doillonas vadintas naujuoju Ingmaru Bergmanu. Toki garbinga titulą prancūzų kritikai avansu suteikė gabiam savo tautečiu iuz mokejimą subtiliai nagrinėti painiausias žmonių tarpusavio santykijų raizgalynes. Kito režisieriaus ranke „Puritonės“ istorija būtų pukus sensacingo reportažo apie kraujomaišą pagrindas. O J. Doillono akis čia fiksuoja senamadiškus puritonisko seksualumo proveržius.

Trileris „Ponas Yras“ (1989 m., režisierius Patrice'as Leconte'as), sukurtais pagal detektyvų meistro Georges Simonono romaną, yra Michelio Blanco benefisas. Komiškais vaidmenimis išgarsėjęs aktorius sij kartą kelia siurpą, vaidindamas vienišių siuvėjų poną Yrą, kuris laisvalaikį paleidžia prie lange, stebėdamas kaimynę Alisą. Ponas Yras ją myli, o mergina myli Emilij. Kai kaimynystėje nužudoma jauna moteris ir taksistas paliudija matęs, kaip žudikas nubėgo į namą, kuriame gyvena ponas Yras, jis tampa tinkamiausiu itariamuoju. Nuo šiol prasideda šizofreniškas žaidimas: kol ponas Yras stebi Ali-są, policija ir kaimynai stebi jį.

Savo stilistika ir kai kuriomis siužeto detalėmis „Ponas Yras“ pri-mena du Alfredo Hitchcocko šedevrus „Langas į kiemą“ ir „Svaigulys“. Su pirmuoju filmu „Poną Yrą“ sieja liguisto vojerizmo tema, su antruoju – tramdomo seksualinio geismo atmosfera. O Peterio Greenaway'aus bendradarbio Michaelo Nymano muzika dar labiau paryškina visus šiuos motyvus.

Režisieriaus Philippe'o Lioreto „Panelė“ (2000 m.) ir režisierės Caroline Bottaro „Žaidėja“ (2008 m.) yra geros melodramos, pasižymintios tradicinė prancūziška kokybe – pikantiška istorija, žaismingais dialogais, elegantisku humoru, švelniomis emocijomis, išsimenama ir jaudinančia muzika. To tikrai gana geriems filmams, tačiau ko nors ypatingo juose néra. Net galima pasakyti, kad „Panelėje“ daug kartų mirgantis švyturys, iliustruojantis nekaltus herojų santykius, tampa daugiaiprasmis. Tai ne froidistinė užuominia į patys-suprantate-ką, bet viliojančios, tačiau sušildyti negaličios šviesos simbolis.

Labai nelauktai retrospekyvoje nuskambėjo S. Bonnaire režisuotas dokumentinis filmas „Jos vardas Sabina“ (2007 m.). Net 25 metus Sandrine kaupė filmuotą medžiagą, kuriuoje fiksavo savo jaunelę seserį Sabiną. Ekrane matome, kaip jauna,

energinga ir graži mergina, serganti autizmu, laikui bégant transformuojasi į pasyvią ir irzlią būtybę. S. Bonnaire jautriai pasakoja ne tik savo sesers istoriją. Jos filmas – tai bandymas savita intonacija prabilti apie tuos, kuriems „sveika“ visuomenė neranda vienos.

Lemtis be katarsio

Ankstesnės „Žiemos ekranų“ programos jau visai nebogai supažindino mūsų žiūrovus su dvimi prancūziškais „Naujosios bangos“ pradininkais Francois Truffaut ir Jean-Lucu Godardu. Svarbiausius jų ankstyvojo periodo filmus („400 smūgių“, „Žiulis ir Džimas“, „Iki paskutinio atodūsio“, „Pamišelis Pjero“ ir kitus) esame matę. Bet pernai mirusio režisieriaus Claude'o Chabrolis klasikinį paveldą (svarbiausius jo še-devrus) dar žinome labai fragmentiškai. O juk iki paskutinių gyvenimo dienų Cl. Chabrolis (1930–2010) buvo pats produktyviausias savo kartos režisierius. Būdamas prancūziškos buržuazijos atstovas jis nuo jaunų dienų maištavo prieš jį pagimtžiūsi gyvenimo būdą ir tapo arsiausiu „naujabangininku“ neapykantos objekto – „tėtušių kino“ – kritiku. Jo ankstyvi darbai („Gražuolis Seržas“, „Dvigubas raktas pasukimas“, net į prancūzišką provinciją perkelta Williamo Shakespeare'o „Hamleto“ interprėtacija, pavadinta „Ofelija“) tiesiog alsavo jaunatvišku pasirūžimui demaskuoti sastingio vėžio apimtas tikrasių buržuazinio pasaulyje „verties“. veidmainiškumą, konformizmą, bukų užsispriimą, moralinį supuvimą ir kitokias psichologinės degeneracijos formas. Prie šių motyvų režisierius periodiškai grįždavo, tik kaskart jo paletėje kolektyviniam „kuklaus buržuazijos žavesio“ portretui atsirasdavo vis naujų spalvų.

„Žemos ekranuose“ parodyta „Ceremonija“, sukurta pagal amerikietės detektyvų rašytojos Ruth Rendell romaną „Šaltakraujis teismas“, absorbavo visus ankstesnius Cl. Chabrolio motyvus ir juos vainikavo. Neskubus pasakojimas prasidėja nuo banaliausio įvykio: turtinga miescionė Katrina (aktorė Jacqueline Bisset) suranda naują namų šeimininkę. Ja tampa simpatika, bet įtartina nekalbi tarnaitę Sofi (ją ir vaidina S. Bonnaire), atnešusi į savo globėjų būstą daug rūpesčių. Graikiškai „Sofi“ reiškia „išmintis“, bet ši kartą tai skamba kaip pasityciojimas, nes mergina yra visiška analfabetė, o šito ir virtuvėje ilgai neuslėpsi. Ilgainiui ima ryškėti šiurpios vaikystės detalės, suformavusios jos kompleksus ir deformuotą psichiką. Nuo totalios vienatvės Sofi kurį laiką gelbėja draugystę su tokia pat visuomenės atstumtaja – paštatinke Žana (aktorė Isabelle Huppert), kažkada apkaltinta savo kūdikio nužudymu. „Idomi porelė, – pasako apie jas naujausias Katrinos vyras Žoržas, – viena nemoka skaityti, kita skaito tai, kas jai nepriklauso“ (suprask – svetimus laiškus). Žinoma, tokia draugystė negali baigtis geruoju. Juolab kad jau primintos Friedricho Nietsche's filosofinių sentencijų parafrazės („padorūs žmonės dažnai būna atstumiantys, tik nebūtinai dėl juose tūnančio blogio“), o šeimininkas melomanas paliko matomoje vietoje medžioklei paruoštus šautuvus. Jau nuskambėjo nerimastinga Edwardo Elgaro bei Antonino Dvorako koncertų muzika ir pasigirdo pirmieji Mozarto operos „Don Žuanas“ akordai. Grėsmingi muzikos garsai lėtai, bet neišvengiamai provokuja Komandoro pasirodymą. Atpildo niekas neišvengs. Antikinės Lemties ritualas virto kruvina ir beprasmiška bejausmio žydymo ceremonija. Tik vietoje finalinio katarsio klaikio tyloje pakimba nebylus „kodėl?“ Tikslesnio atsakymo nebus. Juk pasakyta: „Pra-garas – tai kiti.“ Kas išdrįstų prieštarauti?

Aktorai Isabelle Carré ir Louis-Ronan Choisy filme „Priest“.

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Kauno dramos teatras turi labai daug mažųjų scenų, tačiau visai nedaug mažiesiems žiūrovams skirtų spektaklių. O šios scenos jiems tikriausiai labai patiktų. Mažas ir jaukus pasaulis pritaikytas vaiko masteliams. Jame nepasiklysi, nes viskas atrodo arčiau ir išgiję ribas. Todėl labai džiugu, kad pagaliau vienos tokų pasaulėlių jau apgyvendintas sceniniai žiūrovai išlapėmis. Spektaklioje suaugusiesiems dažniausiai naudojami specifiniai santykiniai gyvenimo modeliai, kuriuos dar reikia išskleisti iki norinė, gana abstrakčių mentalinių ribų, o vaikams viskas lyg ir pro apverstą žiūroną – imama iš toli ir placių pasklidusių erdvii, o tada sutraukiamas iki mažajam žiūrovui apripiamų matmenų. Ką su tuo veikia vidiniai vaikų dvansas mechanizmai, lieka visiška paslaptis. Tačiau mėginti verta.

Vienas toks rašytojas Liudvikas Jakimavičius, parašęs knygą vairuojamas „Lapė ir kaliošai“, teigė: „Stengiausi, kad tie siužetai taptų vaikui aktualūs, kad jis kai ką atpažintų ir gautų kokią nors žinią apie pasaulį.“ Visai neaišku, kaip vaikai elgiasi su tetu ir dėdžiuose pateikiamomis „žiniomis apie pasaulį“, nes jie turi labai individualų ir ypač erdvę savajį. Tačiau atrodo, kad mažieji ir suaugusiuos žiniomis domisi – knygas skaito, spektaklius lanko.

Kauno valstybiname dramos teatre dar visai nesenai pradėtas rodyti naujas spektaklis-muzikinė pasaka „Kiškis pabėgėlis“, pasakojuantis apie svetur ieškoti laimės išvykusį smulkujį miško verslininką kiškį Bernardą, primena kasdien girdimus emigrantų istorijas. Žodžiu, režisierės žiūrovams norima pranešti žinią apie pasaulį parašyta labai didelėmis ir net šviečiančiomis raidėmis. Tiesa, ji šiek tiek nutolusi nuo L. Jakimavičiaus is-

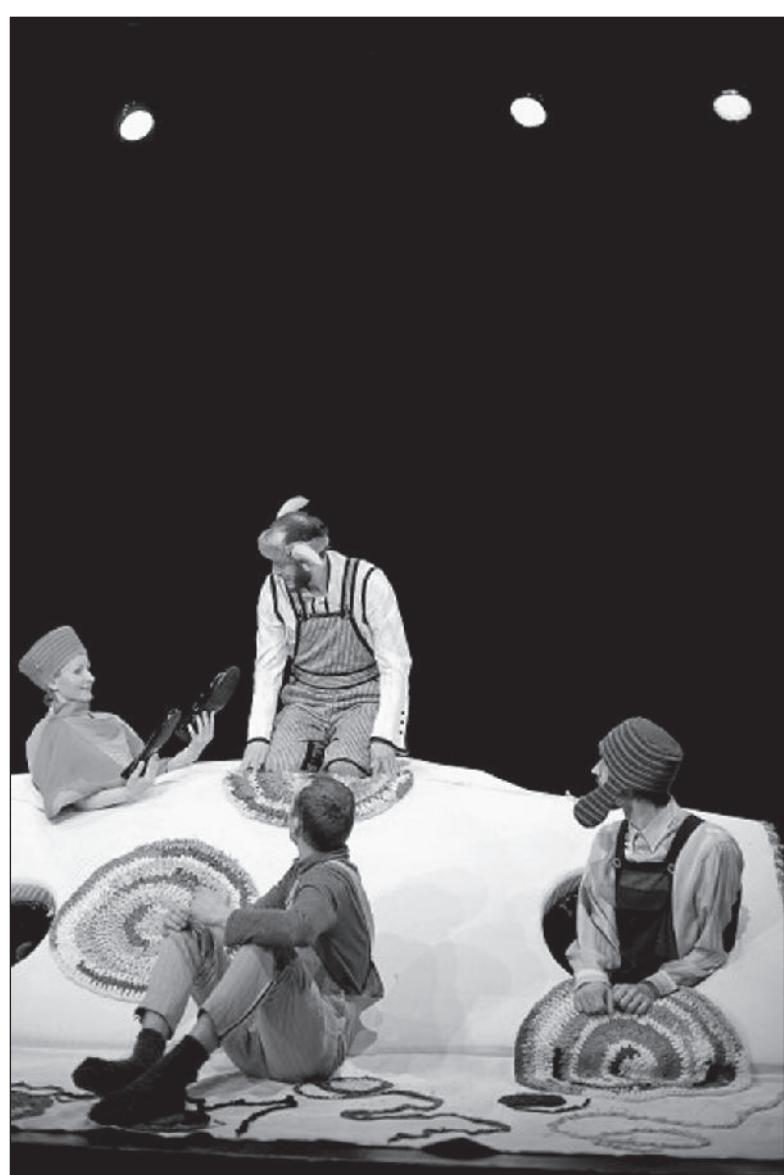

Ilgaausis emigrantas

torios, kurios pagrindu sukurtu spektaklio pjesė. Rašytojas teigė, kad svarbiausias jo pasakojimo moralas ir esmė slypi biblinėje istorijoje apie Kristaus stebuklus su žuvimi ir duona, kuriais pasotino daugybę alkstančiųjų. Istorija apie realius ir menamus stebuklus perkelia į miško žvėrelį gyvenimo peripetijas ir moko atpažinti tikra nuo tariamo, apsimesto. Kiškis Bernardas prisikišęs ausis lape įduotų monetų, tačiau „stebuklai“ greitai baigiasi. Kai kam ši istorija primena net improvizuotą verslo vadovėlį vaikučiams... Na, o režisierei Agnei Sunklodaitėi labiausiai rūpi namai, gimtinė, tėvynė ir kiti sielos ramybę užtikrinan-

tys dalykai. Tiesą sakant, net ir juos turint anksčiau ar vėliau sielą ima drumsti nerimas, ilgesys ir troškimas ištarkti, ateina išbandymų ir pervertinimų metas. Tokie laikai ir mintys užklupo kiškį Bernardą, gyvenantį baimėje ir nepritekliuje savo gimtajame miške. Tenka traukti į Vilnių, kuris spektaklyje atrodo dar nerealesnis nei miškas. Dažnai nutinka, kad scenoje, kuriuoje viskam vadovauja iliuzija, tikroviškos detalės, turinčios priartinti žiūrovą, tampa labiausiai „mistifikuotos“ ir nenaturalios. Na, bet tai, kad šis Vilnius pilnas gyventojų gyvūnų, grąžina jį į deraimą spektaklio erdvę. Pakelius kiškis sutinka bendraminciu ir smagina juos Vilniaus smulkėse savo nuostabais piniginiais stebuklais. Emigrantai iš Petruškos ūkio – kiaulė Kleopatra, šuo Cezaris, ožys Makedonas – sužavėti tiek stebuklų, tiek didelio spalvingo miesto. Ir čia spektaklio stilistika puikiai pasiteisina – didelio ir judraus miesto iliuzija sukuriama pačiomis minimaliausiomis priemonėmis. Vikriai besikeičiantys ir besitransformuojantys personažai, kurie labai lengvai perima ryškią charakterio ir kalbos stilistiką, kaitalijamos negausios dekoracijos, garų kuriamos iliuzijos, net žiūrovų įtraukimas į veiksma tap pat sukuria „gausos“ įspūdį. Šis sumanai sudėliotas spektaklio „organizmas“ primena tiksliai veikiantį

laikrodžio mechanizmą, o stilistika – mezginį, kuriame viskas išnerta ir sunerta ten, kur reikia. Jokios sumaištis, bégiojimo ir perdetėjų emocijų, kurių neretai pasitaiko spektaklioje vaikams. Sudėtinga, tačiau lengva. Tiesa, mažiesiems žiūrovams tai nerūpi, nes A. Sunklodaitė žino, kad su jais reikia žaisti. Ir žaisti labai rimtais. O šį kartą puikus dialogas mezgamais ir su vaikų tėveliais, nes tos detalių, kurių nesugaudo mažųjų galvelės, kaip tikras teatrinis desertas atitenka vyresniems. Visos ironiškos detalės ir šaržuoti veikėjai, primeinantys kasdienos vaizdus, kloja skirtingus spektaklio klotodus ir niekam neleidžia nuobodžiauti. Net ir aktoriams, kurie bent jau iki šiol vis dar pilni entuziazmo – dūksta ir linksminasi iš peties, užkrėsdami publiką. Ir, žinoma, dainuoja, nes spektaklio režisierė sukūrė dainelių tekstus, kompozitorius Deividas Gnedinas – nuotaiką, lengvai įsimenamą muziką, kurią iš tiesų gana sunku užmiršti. Prie liežuvio prilimpančios melodijos – geriausias spektaklio variklis, nes jas tenka dar ir namo parsinešti. Aktoriai įrašė dainelių kompaktinę plokštélę, jei kam norėtusi spektaklių patiemis improvizuoti. D. Gnedinas teigė, kad vietoj spektaklio muzikoje įprastų mušamųjų instrumentų įrašęs virtuvės rykais ar sandėlyje surastais seniai nenaudojamais daiktais išgautus

garsus – gal todėl dainelėse ir liko tiek daug nuoširdumo.

Atrodo, panašiai dirbo ir spektaklio dailininkė Ramunė Skrebūnaitė. Išskirtinė jos kurta „Kiškio pabėgėlio“ programėlė, kurioje vaikai ras nuotykių kupiną stalo žaidimą ir galės tapti spektaklio personažais, pakeliauti emigrantų kelias ir vėl grįžti namo. Scenografija atrodo kaip ką tik atkeliaus iš jaukių šeimos namų, kuriuose gyvena gerasiūdė, virbalais apsiauksiūsi senelė ir nuolat aplink ją zujantys anūkai. Spektaklyje panaudota gausybė megztų kilimėlių, kuriuos bus galima perkelti ir į kitą spektakliams pritaikytą sceną. Viskas lengvai pakeičiamas, naujai pritaikoma, atsegama, užsegama – visai kaip „gerieji“, išradęgieji vaikų žaislai, kurie pakeiri jaukumą ir begalinėmis galimybėmis. Megztas kilimėlis gali būti miškas, smuklės stalas, troleibusas ir net žemėlapis. Nieko keisto. Puikiausios ausys – mediniai šaukštai, smailiausi ragai – bananai, kurie dar kartą įrodo režisierės ir dailininkės jautrumą. Jos žino, kad geriausiai ir įdomiausiai vaikų žaislai – namų rakandai. O toks spektaklis – skatinimas kurti pa-

tiems. Tačiau jei aktorius visai netycia prieš spektaklį suvalgytų savo ragus, galime net neabejoti, kad žiūrovai jį ir taip pažins. Pui-ki ir subtili vaidyba sukuria gana keistus, tačiau labai įtikinamus veikėjus, turinčius ne tik žvériškų-gyvūniškų, bet ir labai paži- tamų žmogiškų bruožų. Tie savi gyvūnai nekalba su žiūrovais „pasakiška“, „vaikiška“, perdėm accentuota kalba, o taip, kaip šnekamas su žmonėmis. Kiškio istoriją pasakoja aktoriai: Gabrielė Aničaitė, Saulius Čiučelis, Aleksandras Kleinas, Inga Mikutavičiūtė, Neringa Nekrašiūtė, Henrikas Savickis, Artūras Sužiedėlis, Mikalojus Urbanas, Ugnė Žirgu-lė bei Ridas Žirgulis. Pats svarbiausias kiškis Bernardas turi ir sudėtingiausią charakterį – geraširdis, simpatiškas pagrindinis veikėjas, kuriam pridera vaikiška spektaklyje būti teigiamam, tačiau pilnas visiems vaikams būdingų paikystių ir „išdykysti“, suteikiančių gyvumo ir atpažinimo džiaugsmo. Niekam neteks žiovauti žvelgiant į nuobodžius teigiamus veikėjus, kurie mus moko gyvenimo išminties ir grūmoja pirštu – visi jie tikros ir gana įvairiaspalvės gyvūniškos asmenybės. Net ir ožys Makedonas, niekada neturintis savo nuomenės. Tikri ir nesumeluoti personažai, kurie visi gyvena ir tarp mū-

su. Spektaklio veikėjai pagaliau sugržta namo, palieka Vilnių tikriesiems vilniečiams ir sugržina žiūrovus prie seno posakio: „Visur gerai, bet namie geriausia.“ Tačiau spektaklio režisierei A. Sunklodai-tei, rodos, visai patiko svečiuotis Kaune, todėl ji leido suprasti, kad tai gali būti ir nepaskutinė kūrybinė viešnagė. O jei dar režisierė atvyksta nešina pačiomis geriausiomis Keistuolių teatro tradicijomis ir prisimena vaikus teatre ne vien prieš Kalėdas, galime tik pa-ploti. Bravo.

Kauno valstybinio dramos teatro archyvo nuotraukos

Asta MIKELEVICIŪTĖ

Kauno valstybinio muzikinio teatro tenorą Algirdą Janutą žiūrovai pažįsta kaip daugelio pagrindinių vaidmenų atlikėją – tai Alfredas Giuseppe's Verdi „Travatoje“, Don Chosé Charleso Gounod operoje „Karmen“, Almaviva Gioacchino Rossini „Sevilijos kirpejė“ ar Grafas Cédlau Johanno Strausso operetėje „Vienos kraujas“. Ne taip dažnai Lietuvoje girdimo dainininko kalendorius išmargintas – sužymėti spektakliai Kauno valstybiniame muzikiniam teatre, paskaitos Muzikos akademijoje ir gastrolės garsiausiose pasaulio scenose: Berlyno filharmonijoje, Albert hall (Londone), Teatr Colon (Buenos Airėse), Sun-tory (Tokijuje), Maskvos konservatorijos Didžiojoje salėje, Peterburgo filharmonijoje, Salle Pleyel ir teatre Champs-Elysées (Paryžiuje), Opera Nacional de São Carlos Lisabonoje ir daugelyje kitų.

50-metį švenčiantis tenoras A. Janutas sako gimtadienį pasitinkantis kaip iprastą darbo dieną ir vasario 11-ąją dainuos Kauno muzikiniam teatre G. Rosini komiškoje operoje „Sevilijos kirpejas“.

– Kodėl jubiliejiniu spektakliu pasirinkote „Sevilijos kirpejā“?

– Man patinka šis, sakyčiau, arčiaujiškas, labai smagus, neiškankintas ir daugybę improvizacijos galimybių teikiantis spektaklis. Jame daug gyvasties ir tikro muzikalumo, kuriu neišmoksi, todėl, būdamas jauno amžiaus, bet senas mintimis, jo nesuvaidinsi. Dar nuo studijų laikų nuoširdžiai pamėgau šį jaunatvišką spektaklį, kuris yra mano esybės dalis – gyvenime šelioju lygiai taip pat kaip scenario svajonių vaidmuo?

– Pusė amžiaus menininkui – daug ar mažai?

– 50 metų – viso labo švelnus per spėjimas apie didesnius nemalonumus, tačiau turiu jaunatviško kvailumo manyti, kad tai labai daug. Kitą vertus, ši data absoluciūiai beprasmiška, nes buhalterinis požiūris į savo metus, nuopelnų skaičiavimas, nuotraukų ir pagyrimo rastų kilojimas man labai svetimi. Esu tokiu „iškilmių“ priesminkas, į švenčiančiuosius penkiadesimtmėtį visuomet žiūrėdavau su didžiule užuojauta. Tačiau ir mane ištiko ši „nelaimė“ (*nusijuokia*) – puikiai pamenu tėvo jubilejų, per kurį jis nenorėjo gerti „snaps“ ir pyle jį ant gėlės. Man šventė, kai gražiai sninga arba lyja, kai bundant gamtai skleidžiasi pirmieji pumpurai arba medžių lapai apsipila auksu. Aš, kaip tas Grinčas, nemégstu nuo lapkrčio švenčiamų komercinių Kalėdų, o gegužinės man dar nuo sovietmečio tiesiog laisvalaikiai. O kadangi per jubiliejų neturėsiu poilsio dienos, jis man kaip ir ne šventė. Vis dar nemégstu lietuviškų *balių* su kumpių ir mišrainių kimšimu. Tai jokiu būdu nesiderina su linksmybėmis. Bet ką gali žinoti, gal, kai visiškai pasensi, pradės patikti?

– Jūsų koncertinės biografijos galėtų pavydėti net garsiausių dainininkų – dalyvavote bendruose projektose su tokiomis pasaulio žymybėmis kaip Barbara Bonney, Sergejus Leiferkusas, Alfredas Muffas, dainavote diriguojant Michelui Plissonui, Jehudi Menuhinui, Mstislavui Rostropovičiui, Sauliui Sondeckiui, Aleksandriui Vederni-

André Šenjė. „André Šenjė“.

Norėti reikia labai atsargiai

kovui, Vladimirui Fedosejvui, T. Vassary, su pasaulinio garso aktoriumi Klaus Maria Brandaueriu dalyvavote bendrame projekte Maskvos didžiajame teatre, dirbote Vokietijos nacionaliniuose operos teatrųose, Varšuvos didžiajame teatre, Malmės operoje Švedijoje, koncertuojuose su Prahos, Sankt Peterburgo simfoniniu, Maskvos Čaikovskio, Škotijos karališkuoju nacionaliniu, Anglijos simfoniniu ir kitais orkestrais, jūs kviečia pasirodyti prestižinėse pasaulio salėse. Ar dar yra neatliktas svajonių vaidmuo?

– Suvaidinau labai daug personažų, apie kuriuos svajojau, tačiau vis daugėja tokiai, kuriuos norėčiau iškūnyti, nors suprantu, kad dėl objektyvių priežascių to niekada nebūs. Beje, Kauno muzikinis teatras man padovanojo keistą jausmą – meilė operetei, kuria tiesiog niekiu nai. Pamačiau, koks tai sudėtingas žanras, kiek reikia triūso, pastangų... Galiu patikinti, kad toji operetė, kurią paveldėjome po Sovietų Sąjungos išsirimo, neturi nieko bendra su originaliaja. Tai, vaizdžiai šnekant, tik „svadba Malinovke“, nes „glavlitas“ visus operecių libretus neatpažistamai „perredagavo“. Taigi šiandien operetė turi daug gražios erdvės keistis ir plėtotis. Nesutinku, kad visos pjesės banalios. Dauguma labai šmaikščios, juokingos, turinčios specifinio, subtilaus humoroo. Tik svarbu kiekvieną tinkamai išversti, „pagauti“ giliai užslėptas humoro subtilybės. Iš tikrųjų operetė – itin sudėtingas žanras, čia reikia ne tik šokti, dainuoti, vaidinti, mokėti pajuokauti, bet ir improvizuoti.

– Vilniu iškeitėte į Kauną. Kuo ypatinges Kauno muzikinis?

– Vilniaus nacionaliniame operos ir baletu teatre pradėjau dirbtį dar besimokydamas Muzikos akademijos antrame kurse. Dainavau daug pagrindinių vaidmenų ir „atidirbinėjau“ kontraktus užsienyje. Iš teatro išėjau tą pačią minutę, kai jo direktoriumi buvo paskirtas Gintautas Kėvišas. Nesu iš tų, kurie apkalba žmogų už akių, bet žinodamas, kad negaliu jam būti lojalus, pasielgau padoriai – perspėjau vadovybę, jog išeinu iš teatro. Tai mano principinė pozicija. Ir ačiū Kaunui, kad mane

Rozina ir Almaviva. „Sevilijos kirpejas“.

Ministras Pirmmininkas ir Grafas Cédlau. „Vienos kraujas“.

mielai priglaudė. Muzikinis teatras man artimas ir todėl, kad Jame dirbo bei dainavo ištisos mano giminės diastojos. Jame ir šiandien darbuojasi mano dėdė su žmona. O kalbant apie ypatybes – viena didžiausią šio teatro vertybių yra trupė. Daug dirbanti ir labai draugiška (spektakliai vyksta kiekvieną dieną, išskyrus pirmadienį, o savaitgaliais – net po du). Teatre itin gera atmosfera, nėra pykčio ir intrigų. Tiesa, pasitaiko smulkų darbinių nesupratimų ar ginčų, bet jie čia pat draugiškai išsprendžiami. Todėl šiuo požiūriu tai labai vakarietiškas

teatras, kuriame visi vienas kitą myli, gerbia ir saugo. Tokį jį radau ir, tikiuosi, tokį paliksiu. Džiauguosi, kad Lietuvoje yra teatras, kuriame itin vertinama partnerystė, pozityvi, sveika konkurencija ir apskritai apstu jaukių, mielių momentų. Kauno muzikinio teatro salės pilnos žiūrovų, nes šiuo kriziniu laikotarpiu labai prötigai parinktas repertuaras – „rimtas“ operas keičia lengvesnio žanro pastatymai, kurių publikai taip pat reikia, kad galėtų atsikvėpti.

– Nedalyvaujate televizijos šou laidose, nekoncertuojate užsako-

muosiuose renginiuose ar vakareliuose. Kodėl?

– Koncertus renkuosi labai atidžiai, o užsakomieji vakarėliai man nepriimtini. Gal todėl, kad jaunystėje uždarbiaudavau kaip muzikantas – prisijūrėjau visokių *balių*, todėl neturiu jokio noro dalyvauti šiandieniniuose pasilinksminiuose, į kuriuos taip veržiasi daugelis „žvaigždžių“. Nesmerku jų ir nesu prieš vadinau „solia mio“ žanrą, jis taip pat turi teisę egzistuoti. Ne spaunau į šulinį, nors „popsinis“ masytas man atgrasus.

– Gyvenote ir dirbote Suomijoje, Švedijoje, Vokietijoje, Anglijoje, Prancūzijoje. Kas jus vis pargina į Lietuvą? Gal pauzės, kurių taip bijo aktoriai ir dainininkai?

– Dar taip nebuvo, kad neturėčiau vaidmenų, nors Lietuvos koncertiniame gyvenime beveik nedalyvauju: nuo 1999 m. – savotiška pauzė. Manės nekviečia nei Vilnius, nei Kauno filharmonijos. Bet nieko nedadarsi, kai užsakovai nuo sovietmečio nepasikeitė. Turiu nuostabią kompensaciją – man atviros didžiausios pasaulio scenos, o savame krašte pranašu nebūsi... Beveik visą gyvenimą praleidau gastrolėse, Lietuvos pasirodydavau kaip turistas, nors nenorejau emigruoti. Turiu šeimą, tris dukras. Manau, reikia duoti galimybę saviesiems gyventi Lietuvoje – kam atstatome Valdovų rūmus, jei jais džiaugsis kinai ar turkai. Aš noriu gyventi čia, bet... žmonės nubalsavo kojomis ir nepriklausomybę išsivežė toli toli... Žinote, šiandien atėjo studentas su pareiskimu – nori nutraukti studijas, nes neišgali už jas susimokėti. Praeitą savaitę dar vienas išvyko iš Lietuvos. Kaip nematyti kasdien vykstant tokius dalykus? Aišku, galima apsimesti, kad man tai nesvarbu, bet „strukčio sindromas“ erzina, su juo labai sunku taikstyti...

– Ar tikite, jog giminės po laiminėja žvaigždžių, nes dainavimą galite derinti su aktoryste?

– Laimės prigimtis – akimirka, o aktorystė – labai savanaudiška. Būna, kelin mėnesius pragyveni teatre, o pastatymas nepavyksta. Tai suprantu daug vėliau – spektaklio kūrimo metu esi tarsi kitoje dimensijoje. Kaskart išsimyliu spektaklį, nes patinka Jame „kuičius“, tomis akimirkomis esu besalygiškai laimingas. Kitaip nieku gyvui neičiau į sceną. Žinau, kad greitai ją paliks, nes nieko nėra blogiau už susenusi aktorių, kuris, nežinodamas savo vietos, blaškos po sceną. Apmaudu, kad Lietuvos sukurta socialiai neteisinga, aktorių nesauganti sistema, jie iki apsijuokimo priversti stumti savo paskutines dienas teatre, nes nemato kitos išeities. Tačiau reikia turėti drąsos laiku išeiti. Čia kaip susirugs – arba nedelsiant daryti operaciją, arba visai nedaryti. Aš – už operaciją laiku. Išejimas iš teatro labai skausmingas, todėl pratinuosis prie tos minčių. Tiesiog ateina laikas... Kaip sakė garsi rusų aktorė Faina Ranevskaja, daugelis myli ne teatrą, o save teatre, todėl visą gyvenimą stengiuosi tą jausmą išvaryti iš savo sielos. Ne visada pasiseka. Užtat manės niekas nekaltins, kad dėl vaidmenų lipau per galvas. Aišku, galiu kaip koks Kobzonas traukti dainas iki paskutinio atodūsio, bet nenoriu stoti į tokius „zongerių“, kurių pas mus ir taip pakanka, gretas. Kita vertus, man labai sekėsi – dirbau su geriausiais pasaulio orkestrais, garsiausiose pasaulio scenose. Todėl kartais pamanau – norėti reikia labai atsargai, nes norai ima ir išspildi.

Kauno valstybinio muzikinio teatro archyvo nuotraukos

Žodžiai apie tai, kam žodžiu nereikia

Violeta KRIŠTOPAITYTĖ

Būna, kad menininkas netelpa savyje, sau įprasto kūrybinio pa-saulio ribose, jį nustoja domininti vien saviraiška ar savęs rodymas. Ir tai nebūtinai kyla iš naujų idėjų ar kūrybiškumo trūkumo. Kartais at-virkšciai – dėl jų pertekliaus, kai kūrybišumas ima plėstis į kitą, au-ga į bendravimą ir siekiama bendrystę. Cia neretai prasiveržia ir Mo-kytojo charizma, gebėjimas ižvelg-ti gerus meninius duomenis, noras atskleisti *kitą*, neretai ir *kitokį* talentą. Tuomet kūrybišumas virsta lyg ir gyvenimo kūryba, kylančia iš tam tikrų bendrujų vertybinių nuostatų atrasti, gerbti, mylėti kitą žmogų. Tada kartais randami jung-tinės parodos.

Šiakart – žinomas tapytojos Eglės Vėlaniškytės ir Rimanto Pileckio paroda, pavadinta „Be žodžių“. Eglės biografijoje tai ne pirmoji jungtinė: tokį dailininkę yra ren-gusi su vyru ir vaikais. Dabartinės parodos bendraautoris néra tiesio-gine prasme teptuko brolis – net ne mokinys. Jis tiesiog savitai tapo, kiek jam leidžia cerebrinio paraly-ziaus paliepas kūnas. Tad stilistiniu ar prasminių paralelių ieškojimas parodos autorų kūryboje šiuo atveju kiek komplikuotas ir netgi nelabai prasmingas. Bet peržvelgti abiejų darbus bendru žvilgsniu, kelti jiems tuos pačius klausimus – galima...

Parodoje E. Vėlaniškytė atsi-skleidžia lyp ir įprastu amplia. Jos darbuose matomi vien žmonės, o jie panašūs į anksčiau sutiktusius: tai stambios figūros pirmame plane ne-akcentuotais, ilgesingais žvilgsniais, masyviomis rankomis, kurios akivaizdžiai nori liesti, kontaktuo-ti – kartais rankų plastinis ar seman-tinis svoris net bando persverti veidi reikšmę. Bet, kitaip nei ankstes-niuose darbuose, pavadinimuose

Èglé VELANIŠKYTĖ. „Karalienės vakarienė“.

dažnai figūruoja religinė tematika: dauguma veikėjų – apaštala. Be to, šiakart Eglės paveikslai šviesesni, ne tokie „sluoksnioti“, lengvesni, nei įprasta, labiau derantys prie bendra-autoriaus. Gal net atrodo nebaigtis, dar kurtini... Juose mažiau charak-

teringo minkšto potėpio, virpančios klampios faktūros. Tačiau spalvių sluoksnių, potėpių krypcijų gausa išlieka ir leidžia iškart atpažinti autorę.

Dailininkė juokaudama sako, kad šiuo darbu tema – „prie stalo“.

Taip, praktiškai visos figūros yra *prie ar už* stalo, bet greta jo vykstanti veikla ne buitinė. Storas čia stūkso kaip kasdienybės ritualų pagrindas, prie kurio vyksta svarbūs butiniai virsmai, jis lyg savotiškas gyvenimo inkaras, neleidžiantis tapomai situacijai „nudreifuoti“ į teoriros ar fantazijų erdes. Prie šio stalo žmonės sėdi, stovi, į kažką žūri, bet nieko konkretiai ir buitiškai nusakomo nedaro. Visi jie ką nors liečia – veidą, ranką, kūną, paukštį; net ima atrodyti, jog jie negali nelieisti. Ši suaktyvinta taktika skleidžia didelį kontakto poreikį – neatsitiktinai ne viename Eglės darbe matomos dvi figūros, kurios ei-na į dialogą, kuria ryšius ir santykius (taigi ir konkrečiuose kūri-niuose aptinkama dialogo plotmė, išryškėjusi parodos konцепcijoje). Visgi šie žmonės neįprastai, tarsi netiesiogiai bendrauja tarpusavyje: žūri ne vienas į kitą, bet lyg stebi ar bando nežinia ką ižūrėti pro ne-aiskią kasdienybės miglą. Jie atrodo vidujai neapsisprendę ir laukian-tys išrisimo: vienu metu atrodo ir geri, bando šypsotis, ir drauge liūd-ni dėl atrandamo blogio, kažko be-silgintys, nerimastingi – iki galio nežinantys, kokie jie ir ką jaučia, ką galų gale turėtų su savimi daryti. Eglė tarsi „pagauna“ savo vei-kėjus vidinės kelionės metu, bet la-bai neapibrėžtame taške. Kartais ta-būsena labiau fiksuota – pavyz-džiu, nerimo ar beveik nevilties, bet ji niekada nebūna „uždaryta“ ir „užbaigtą“, visada paliekanti *kitą* galimybę. Todėl ir atrodo, kad šių figūrų veiduose tarsi sluoksniuoja-si, vienas ant kito užsikloja ir mai-nosi visas spektras gerų ir sunkių jausmų: ištisa žmogaus minčių, lai-kysenų skalė bando skleisti pries mūsų akis, žvilgsnis juda per vib-ruojančių potėpių „mišką“ – negali-patikėti, kad tapybos darbo stati-koje keičiasi taip neįtiketinai daug

veido išraiškos niuansų. Net svai-gus atrodo kontrastas tarp stambių figūrų stabilumo ir intensyvaus drobės paviršiaus judėjimo, jos mir-guliavimo, vis kitų galimybų išsi-skleidimo...

Savo paveikslais Eglė vis kvie-čia į žmogaus vidų, jos tapyba ir meninės ištartys labai „ižvidujin-tos“. Tapytoja eina į kitą, siekda-ma, kad jis taptų *Kitas* iš didžio-sios raidės. Todėl labiau suprant-a-mos ir tam tikros motiniškumo, mo-kytojiškumo ar mecenatystės inton-acijos jos „tandeminių“ parodų bandymuose.

R. Pileckis. Šalia įprastų klausimų – „kā autorius sako“ ir „kaip sako“ – sė kartą žvelgiant į darbus būtinai reikia pridėti – „kas sako“, kieno tekstą skaitai... Nes tapyti, kas sekundę kovoja su neklau-sančiu kūnu – ne kiekvienam įvei-kiamas iššūkis, ir ne vien meninis... Juo labiau kad R. Pileckis piešda-mas pirmiausia kreipia žvilgsnį ne į save ir kalba ne tik apie savo pa-saulį, nors aukštasis savstabos lyg-muo Rimanto situacijoje būtų la-bai suprantamas ir natūralus. Vis dėlto šio autorius jausmai ar nu-manomas skausmas narciziškai ne-sedi ant upės kranto ir nesigaili sa-vęs, o „meta žvilgsnį“ toliau, ieško svarbių atsakymų, gyvenimo įvai-rovės, jos egzistencinių matmenų. Ir mato jis daug – žmones bei jų santiukius, gyvūnus, gėles, pastatus, miestus... Tieki tematiniai, tiek išraiškos požiūriu akvarelės labai įvai-rios: kūriinių skalėje yra ir sunkių, „iškrautų“, ir lengvucių, erdvų pa-veikslų, kuriuose aptinkti rimitų žvalgą, dramatizmo ir drauge skaidrios gelmės bei humoro inton-acijų. O svarbiausia – gyvą tapy-bos ir gyvenimo nerva bei nesume-luotą autentiką. Be abeo, įgudusi akis atpažintų įtakas: ir Claude'o Monet, ir fovistų, vokiečių ekspre-sionistų, Edvardo Muncho ar net ja-pomų grafikos... Bet ir gerai, kad dai-romasi į rimitus meno korifėjus, mo-komasi neakivaizdžiai, jei jau ne-buvuo leista meno studijuoti įprastu akademiniu būdu.

Reikia pasakyti, kad Rimantas moka „mąstyti plastika“, kalbėti. vaizdu, perteiki mintis ir jausmus, Jis jaučia spalvinus niuansus ir ko-dus, neretai demonstruodamas sub-tilių kolorito supratimą. R. Pileckis dažnai renkasi eksprezivą plasti-ka (tai itin artima lietuviškai dail-ei!), kuri gan natūraliai dera su „vaikiškų piešinių“ stilistiką ir bū-dingomis deformacijomis, tad dar-bai įgauna ir simbolinių potekšcių.

Jei lygintume su Eglės darbais, Rimantas, be abejonės, pasirodo kaip vyriškesnio mąstymo tapytojas: jis ne taip stipriai „ižvidujina“ savo pasakojimą, labiau „eina“ į ap-linką ir pasaulį, jį analizuoja, o Eglė natūraliai linksta į santiukio sferą, kuri tradiciškai interpretuoja kaip moteriška dominija. Tiesa, Ri-monto kūriiniuose vidinių kelionių irgi netruksta, tik jis konkretesnis, o kelionių trajektorijos bei stotelės kitokios, kalbančios apie kitą. Kad ir apie jausmą šokti liejute kaip pirmą kartą vaikystėje („Mergaitė su skėčiu“), patirti kažkoki esminį gyvenimo slėpinį ant jūros kranto („Poilsis prie jūros“) ar pastebeti, kaip šakelė su uogomis gali talpinti visa pasaulio harmoniją („Šer-mukšnai“). Tad Rimanto kūrybos autentika ne vienam gali tapti atra-dimui ar net atrama.

Bandant įvardyti šiuodu auto-rius siejančius bruožus, atrasti juos jungiančias briaunas, matyt, jog abu siekia būti tikri ir sąžiningi su savo būtimi. Kalbėti apie tai, kas jiems svarbu, be ko neverta gyventi. Negiedoti dirbtinų ditirambu, bet ir neskleisti juodusmos.

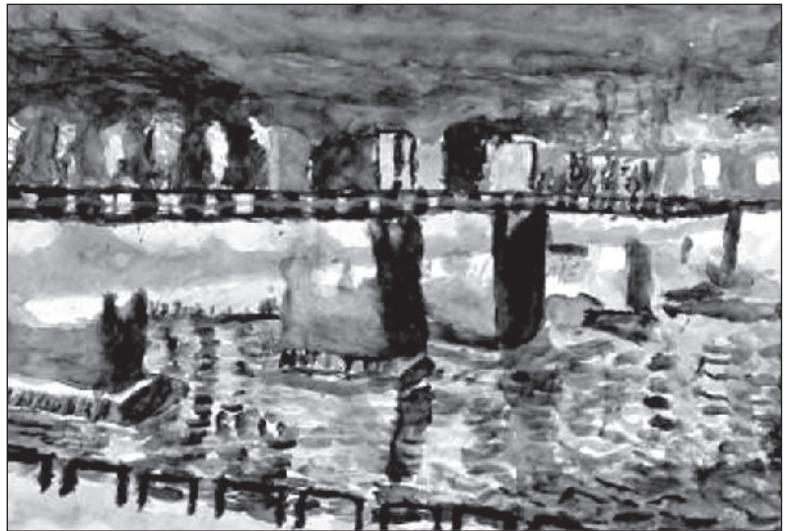
Argi to mažai?..

Èglé VELANIŠKYTĖ. „Sėdi sau nuoga“.

Rimantas PILECKIS. „Šermukšnai“.

Rimantas PILECKIS. „Tiltas nakti“.

Antrasis kūrybos almanachas

Stanislovas ABROMAVIČIUS

G. Deržavino rusų literatūros klubas Kaune įkurtas 2007 m. Vienas jo steigėjų ir pirmasis garbės pirmininkas – docentas Michailas Kačanovas (1919–2010), Rusijos rašytojų sąjungos bei Tarptautinės rašytojų ir publicistų asociacijos narys, siekės, kad Lietuvoje rusų kalba rašantys autorai galėtų kūrybiškai augti, pasidalinti kūrybine patirtimi ir dvasinėmis vertybėmis, pagaliau žmogiškai bendrauti. Iš pradžių klubas turėjo 20 narių, dabar jų dvigubai daugiau – ne tik iš Kauno, bet ir iš Vilniaus, Klaipėdos, Alytaus, Jonavos... Klubo veikloje dalyvauja įvairaus kūrybinio patyrimo, profesijų, tautybių autorai: prozininkai, poetai, eseistai, publicistai, kuriems itaką darė rusų kultūra ir literatūra.

Šiuo metu klubui vadovaujantis Galimas Sitydkovas – Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto absolventas, publicistas, žurnalistas, filosofas. Jis Lietuvoje su pertraukomis gyvena nuo 1971 m., trimis kalbomis (lietuvių, rusų, lenkų) leidžia Lietuvos totorių bendruomenių sajungos laikraštį „Lietuvos totoriai“.

Klubo nariai didžiuojasi savo kūrybos almanachais. Pirmasis, pasirodės 2008 m., buvo skirtas Kauno savivaldos 600-metžiui. Jį iliustravo M. Dobužinskio rusų kultūros centro jaunieji grafikai, vadovaujami Elenos ir Valerijaus Berežokų. Neseniai išleistas antras almanachas. Jame savo kūrybą spausdina 59 autorai, tarp kurių yra klubo bičiulių iš Baltarusijos, Rusijos, Olandijos ir kitų šalių.

Naujajame almanache publikuojamos Natalijos Kostučenkos romano „Sausuma ne manuje“ išstraukos, VDU profesorės Asijos Kovtun esė apie 1918–1940 m. rusų bendruomenę Kaune, Jurijaus Malkovo atsiminimai apie Leningrado blokadą, Jelenos Oranskajos apybraiža apie rusų dailininką, archeologą, restauratorių Fiodorą Solncevą.

Poezijos, arba eiliavimo, almanache yra įvairaus lygio, tačiau patraukia autorių nuosirdumas. Dažniausiai tai tradicinis eiliavimas su siūleliais, besidriekiančiais iš Sergejaus Jesenino, Aleksandro Bloko kūrybos. Kelių autorių eilėraščių vertimus pateikiame mūsų laikraščio skaitytojams.

Valentina Chlebopaševa-KAŠAUSKIENĖ

Aš ištekėsiu už vėjo – su juo nebus liūdnai –
Išskrisiu į erdvę viesulu,
Plasnosiu nematomais sparnais
Įtūzusiamė, įkaitusiamė aistros šokyje –
danguje.
Lietumi iškrisiu,
meilės vaisius rinksiu
po gėlėlę laukuose –
ak, kiek jų...

Kaip gera būti smeigtukui prie tavo širdies,
Ar prisegta sasaga ant rankogalio,
kojinės, batelio.
Ji tikrovėje glamoneja tame,
o aš tik sapnuoju.
Kaip gera...

Skruzdėlė

Bėgiojo scenoje mažutė skruzdėlė –

Ji koncertavo
(O žmonių be galo).
Viena (taip buvo)
Didžiajame teatre
Vardu „La scala“
Taip džiaugėsi ir
Šoko ligi galo...
– Tavej juk nematyti, skruzde, štai kokia bėda!
Koks įzeidimas!
Ir kokia skriaud...

Vladimiras ROMANOVAS

I kelią susiruošęs,
Dulkį nebijo.
O dargana ir bjaurus oras
Tikta užgrūdins tavo dvasią.
Kelionėje svarbu tikėjimas. –
Ir neužmiršk: i pragarą keliai
Gėlėm gražiausiom apsodinti.

Suspaudžia širdį kasdienos košmarai,
Nostalgiskai suvirpa grožis.
Ir tai tik dėl Saulėlydžio prie jūros.
O rūpesčiai dienos purpurine ugnim
Už horizonto degdami paskęsta,
Jau tuoje valandos harmonijos atbėgs,
Ramybė sielos ir nakties kerai mieguisti
Mane su rūpesčiais prarisi.

Tas liūdesys, man sąmonę aptemdės,
Nematomais šešėliais vaikšto.
Svajonė be esmės
Dygliais man širdį bado.
O protas ragina
Ieškoti žodžių amžinų.
Juk sudūlės granito luitas,
Išdžius vanduo tas stebuklingas,
Ir kūnas dulkėmis pavirs,
Tik tvirtas liks tikėjimas,
Kad gims gyvenimas iš naujo
Ir aš su juo paliksiu amžinai.

Gimtasis kiemas, čia – kaip buvo:
Būda šunelio liūdesiu pavirto,
Karkimas vištų, kaladė su kirviu, –
Be gailesčio ten gaidžiui galvą krito,
Takelis už daržų į tolį kvietė,
Su dilgėlėm vešėjo ir miškų avietės.
O ant pavirtusios, iškrypusios tvoros
Drama išliko ligi šiol, ir vardas jos.

Ir peilis surūdijęs vietoj nuošalioj
Prisiminimais iš vaikystės atskubėjo,
Praėjusio gyvenimo seni daiktai
Kaip aktorių liūdnai ir tyliai išlydėjo.

Deja, sapnų vaikystės jau nebus,
Spektaklio buvusio nesugrąžinti.
Nėr tos, kuri įkvėpdavo vardu
Mylėt, kas jau numirę, ir atminti.

Vera VASILJEVA

Mintis

Tik mistinė migla aplink mane –
Kur eiti man ir kuo dar patikėti,
Kaip išlaikyt nors lašą šilumos,
Teisybės kardu mūsyje laimeti.
Apgint save visuotiniam mele
Ir pasisaugoti apgaulės pinklių,
Išvengt kely siaubingos sumaištis –
Tik savo pilvui ir savai kišenei...
Nereikalinga ir juokingai svetima
Tokia būtis – miesčioniško kirpimo.
Kovoti su malūnais – ne bėda,
Bet kardas kovoje – dar ne visa tiesa.
Gerumo dovana – tikra galybė.

Olga RIABININA (ŠERMUKŠNIENĖ)

Noriu sugržti

Prie savų kapų grįžti laikas atėjo,
I sodą, namus.
Liūdžiu ir dėl to, kad pamiršti suspėjau,
Slépiau nuo visų, ką išsaugot turejau...
Bet jau lapkritys neramus...

Ir visad sakiau: ak, nostalgija, baiki,
Tu ten ar tu čia – nesvarbu.
Atleisk man, o Rusija mano, atleiski,
Esi ta jėga užburta, nenuteiski,
Skirta kam, juk žinom abu...

Norečiau sugržt ne ilgam, amžinybei
Šermukšnio vėson gegužės,
Aštuotosios stepės galybėn,
Kur laikas lyg upėj rūstybės,
Ilgeja diena atminties.

Aleksandras DERKAČIUS

Tu nustebini
ne manieromis
Ir ne kūno linijom, ne,
Ne todėl,
kad sujungti nervais mes,
Kaip „sugedusiam telefono“.
Tu vis stebini.
O atrodo man,
girdisi,
Negaliu aš patvirtint,
tikėt, –
Be epitetų ir neperdėtai
Tu juk moki mylėt
ir kentėt.

Juk prabėga, viskas keičias iš léto,
Lik sveika, ši diena, arba labas galbūt!
Ir užjausti,
ir kentėt,
ir gailėtis,
Ir ne burt ant vandens raibilių,
Tiesomis vis stebėtis gyvenimo
Lyg lakštingalos giesmėmis.
Ir gyvent reikalais,
mintimis
ir dar ištakom menamom
Vis sugržt
raibilių vilnimis.

Iš rusų kalbos vertė Vera VASILJEVA ir Stanislovas ABROMAVIČIUS

Istorinis

Jonas VABUOLAS

Vytauto Volerto (g. 1921), lietuvių išeivijos rašytojo – iš profesijos inžinieriaus, mokslininko – kūrybinėje biografijoje – bene penkiolika knygų. Jaunystėje, kelerius metus gyvendamas DP stovykloje Kemptene, Vokietijoje, išleido eilėraščių rinkinį, o paskui, gero kai vėliau, jau persikelęs į JAV, rašė prozą, romanus. Amerikoje jų išėjo septynetas, trys buvo premijuoti. Nuo 1995-ųjų savo kūrybą V. Volertas leidžia Lietuvoje: per pastarąjį laiką pasirodė keli jo apsakymų, novelių rinkiniai, autoriaus vadinami „pasakojimais“, trejetas romanų ir dvi autobiografinės knygos – „Angelams vedant, velniams painiojant“ (1995) ir antra prisiminimų dalimi papildyta „Viešagėje pas Dievą“ (2001).

Tokia faktografija čia gali pasirodyti nelaibai tikslingo, nes nesunkiai randama kituose informaciniuose šaltiniuose, ypač internete, bet ją pateikti jaučiu tam tikrą ipareigojantį – moraliai – akstiną. Nors V. Volertas nuo 1996-ųjų yra Lietuvos rašytojų sajungos narys ir gana produktyvus autorius, jo kūrybos resepcija mūsų kultūroje aiškiai per silpną. Šiek tiek liūdna, apmaudri ir sarmata, kai tinkamai neaktualizuojami tokio ryškaus stilistinio bražo kūrėjai, kai viešojoje erdvėje juos užgožia meninei vertei neadekvatūs, reklamos suformuoti kūrybos įvaizdžiai.

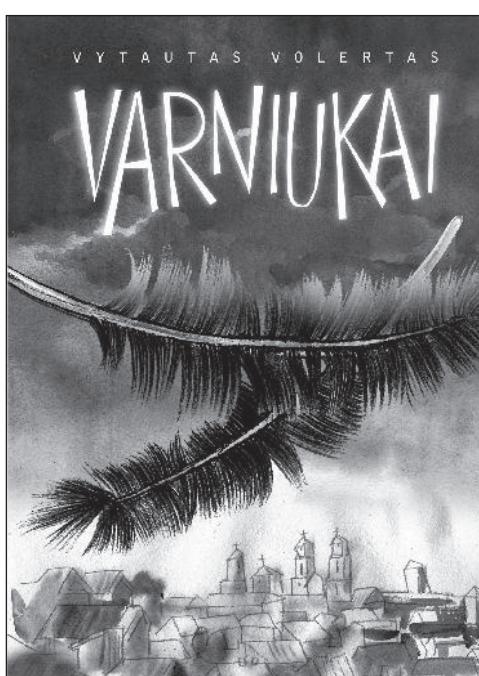
Bandau įsivaizduoti, kad galbūt V. Volerto romanų populiarumui koja jų istorinis panoramišumas, dažniausiai aprėpiant laikotarpi nuo tarpukario nepriklausomos Lietuvos metų iki XX a. pabaigos JAV arba mūsų krašte, realistinis vaizdavimo būdas, istorijos virsmuose besibaškančio žmogaus, dažniausiai jauno, problematika – visa tai, kuo dabartinių pusamžiai ir vyresni skaitytojai buvo daug metų sotinami, negana to, su stipriu ideologiniu uždaru. O jaunesniems paprastai įdomesnė ateities, o ne paeities perspektýva.

Kad ir kaip ten būtų, paminėti V. Volerto kūrybos aspektai pernelyg abstraktūs, kad ką nors pasakytu apie jos savitumą, atkreiptu į save dėmesį. Nes šio rašytojo prozos žavesi formuoja unikali kalbinė raiška, per kurią visų pirmai atskleidžia labai autentiška pasakojo (ne veikėjų) pasaulėjauta – dėl šitos priežasties neišdildomą išpūdį palieka jo autobiografinė knyga „Viešagėje pas Dievą“. Atlaidžiai ironiškas santykis su vaizduojamu pasauliu, saikinga, skoninga, bet kartu ekspresyvi emocijų gama, dzūkiško kolorito sintaksinė intonacija, išraiškingi palyginimai, turtinga leksika – visa tai, ko neišmoksi iš jokių vadovelių, tai, kas sugerama kone su motinos pienu, ir tai, kas neleidžia šio autoriaus supainiot su jokiu kitu, kaip, tarkim, stilistinės ekspresijos požiūriu su niekuo neįmanoma sumaišyti V. Volertui artimo Vinco Krėvės. Praėjusių metų pabaigoje pasirodė naujas romanas „Varniukai“* minėtas rašytojo kūrybos bruožus dar kartą patvirtina ir prasmingai įtvirtina.

Knygoje pasakojama apie penkių dvidesimtmecių likimus Antrojo pasaulinio karo metų Kaune. Ryškiausias ir spalvingiausias iš jų – pagrindinis romano veikėjas Andrius Žekas, Technikos fakulteto studentas, regis, autoriaus jaunystės alter ego: iš nuošalaus Dzūkijos kaimo į miestą atvykęs studijuoti vaikinas, nuomojantis kulkų kambarėlių Žaliakalnyje, pragyvenimui užsidirbantis lentpjūvėje ir stalių dirbtuvėse, jaunas idealistas, kurio planus ir svajones netikėtai sujaukia viena po kitos užgrūvusios okupacijos – iš pradžių sovietinė, paskui nacistinė.

Antras pagal ryškumą romano veikėjas – Zigmantas Valenta, Andriaus gimnazijos Alytuje bičiulis, susipainiojęs ideologinėse pažiūrose ir asmeniniame gyvenime jaunuolis; gal tiksliau, bent jau Andrius nuomone – išpainotas, nešamas susiklosčiusi aplinkybių srauto, pirmosios okupacijos metais susidėjęs su rusų valdžią palaikančiais kairiaisiais, paskui, užėjus vokiečiams, gelbėdamas kailį ėmęs kolaboruoti su kitu okupantu. Idomu pastebeti, kad šis ro-

panoramiškumas

mano herojus prieš tai minėtoje Volerto autobiografinėje knygoje turi savo prototipą, tokį Tadą Bloznelį, padėjusį būsimam rašytojui, devyniolikmečiam V. Volertui, išskapanoti iš NKVD rūsio kameros. Galbūt todėl ir „Varniukose“ ši personažą autoriu pavyko atskleisti spalvingiau nei kitus; įdomesni už kitus romanė ir Andriaus santykiai su Zigmui. Apskritai V. Volerto, kaip rašytojo, stiprybė paprastai turi tvirtą autentišką, autobiografinį pagrindą, o kai jo nėra, pastebimai priblēsta ir teksto įtaiga – užtenka palyginti du anksciai išėjusius rašytojo romanus „Baubonis“ (2000) ir „Pranyko, ir tiek“ (2006), kad tuo išsitinkume: antasis kur kas solidesnis.

Karo negandų blaškomų kitų „varniukų“ (iš čia romano pavadinimas) – hedonistiskai nusiiteikusio, turtingo dėdės išlaikomo korporantu Tado Subačiaus, smagiojo muzikanto Juozo Buklieriaus ir Andriaus merginos Zinos Gruzdaitės – charakteriai silpniai išplėtoti, jie autorius pasitelkti pagrindinei romano idėjai perteikti (dviejų sakinių jis suformuluota knygos pradžioje, atskirame puslapje), aiškiai siekiant kuo įvairesnės asmenybų gamos. Kur kas įdomesni (ir ne mažiau funkcionalūs) antro plano personažai: Andriaus kambario šeimininkai Pakulai, stalių dirbtuvė savininkas ir Zimas Kvarciejus, prieskariu buvęs ulonus pulko leitenantas, o karo metais tapęs malūno valdytoju. Jie, vyresnieji, ir karo sunkmečiu kuo puikiausiai verčiasi, sugeba prisitaikyti prie bet kokių sąlygų. Juos vaizduodamas V. Volertas keliomis įtaigiomis, įsimintinomis detalėmis dar labiau praturtina lietuviško apskrumo, nūdien madingai vadino verslumu, spalvą paletę. Svarbiausia, kad tai parodyta „neperspaudžiant“, nepereinant i tiesmuką šaržą, kas pasitaikydavo kai kuriuose kituose rašytojo romanuose. O jei žiūrėsime į konkretaus meninio pasaulio struktūrą, autorius sukūrė kontrastingą priešpriešą dramatiškam „varniukų“ likimui. „Praktiškieji“ romano veikėjai nekelia sau tokijų klausimų, kurie kyla karštose „varniukų“ gincuose: „Vie-

nus ši pikta prieverta (karas) netycia herojaus padaro, kitus išdavikais. Karo didvyriai ir niekai atsiranda be pastangų. Lemia mestas burtas. Trakšt, ir yra. Tu vienoks, aš kitoks, be nuopelnų ir kalčiu“ (p. 242).

Jauniesiems romano veikėjams kyla begalė tiesioginių grėsmių, – jie gali būti bet kada sučiupti ir išsiuisti į Vokietiją darbams arba netgi į frontą, – bet V. Volertas „Varniukose“ aktualizuojia universalesnę, egzistencinę, jaunuolių dramą: kaip išgyventi ir neprasilenkti su krikščioniškos moralės principais. Romano esminis konfliktas, giluminis jo „nervas“ atsiskleidžia paskutinio dviejų draugų susitikimo scenoje, kai Zigmas, pats iki kaklo sulindęs į atvirą kolaboravimą su bolševikais ir naciais, nuosaikiajam Andriui išrežia: „Prisilietimas? – Zimas šoktelejo lyg iš miego pabudęs. – Koks prisilietimas, kaip? O tavo darbas? Ir barakų statymas svetimai kariuomenei yra savos tautos paniekimas. Tu juos statai. Ar pažymėjimas, kad esi okupantui reikalingas, ir todėl gali po Kauną vaikštinėti, nėra prisilietimas prie okupacijos? Kas tame vertė prie jų šliaetus?“ (p. 242). Scena stipri, psichologiskai motyvuota – įtikinamas į kampą užspeisto žmogaus (Zigmui reikia arba vėl glaučius prie sugrižtantį bolševikų, arba bėgti į Lietuvos) desperatiškas šūksnis, kaip dažnai gyvenimine nutinka, bandant pridengti savo kaltę kitų kaltėmis. „Kiekvieną žingsnį privalu apgalvoti“, – draugui atsako Andrius. Kitaip tariant, jei neįmanoma išvengti blogio, reikia rinktis bent jau mažesnį. Pagrindinio herojaus Andriaus Žéko asmenyje koncentruojami visoje V. Volerto kūryboje reikšti krikščioniškos pasaulėžūros ir laikysenos principai.

Naujajame V. Volerto kūrinio patrauklus veiksmo vietas autentiškumas, įsivaizduoju, kad šią knygą ypač jauku būtų skaityti kauniečiu. Žaliakalnio ir Aleksoto slaitai, Kauно gatvės, Konrado kavinė... Įmanoma kone tiksliai atsekti, kokiam name kuris veikėjas gyveno arba, tarkim, kokiui maršrutu vienos dienos iškylon gamtoje iš Žaliakalnio į Panemunės šilą keliauto Andrius su Tadu, maždaug kurioje vietoje keturi draugai aptarinėjo dabartį ir svajojo apie ateitį, kur jie išvydo apstulbinus ir iki sielos gelmių juos sukrėtusį išsekusiu rusų belaisvių kolonus vaizdą. Visa tai skaitytojų skatina bemaž apčiuopiamai įsivaizduoti romano vyksmą.

Liko neaptarta pagrindinė kūrinio siužeti nė intriga, susijusi su beužsimezgancią Andriaus ir Zinos Gruzdaitės artimos draugystės istorija bei tragiška merginos šeimos paslaptimi, į kurią, atsikritinai susiklosčius aplinkybėms, įtraukiamais ir Andrius; labai netikėtai skausminga tos intrigos atomazga. Bet kadangi rašytojas pastebimai ją sumanė skaitytojams sudominti (nors V. Volertas tikrai nėra tas autorius, kuris pirmenybę teiktu įtemptam ir kvapą gniaužiančiam siužetui), ir aš laikyčiau savo priederme iš anksto šios paslapties neišduoti.

*Vytautas Volertas, *Varniukai*. – Kaunas: „I Laisvę“ fondo Lietuvos filialas, 2010.

11 d., penktadienį, 17 val. Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius) – poezijos ir muzikos vakaras „...gal dar plauksi laike – juk lyg Mėnuo keities“, skirtas Juditai Vaiciūnaitei atminti. Skaito aktore Gražina Urbonaitė. Griežia violončelininkė Ramutė Kalnėnaitė. Vakare bus pristatyta J. Vaiciūnaitės poezių kompaktinė plokštėlė. Taip pat vyks dailininkės Aušros Čapskytės spalvotos grafikos parodos „Vakarykštės vaivorykštės“ atidarymas.

14 d., pirmadienį, 17.30 val. vakaras, skirtas Czesław Miloszo 100-osioms gimimo metinėms. Knigos „Laiko pamėistras“ apie Cz. Miłoszą ir Oskarą Milašių pristatymas. Dalyvaus knygos autoriai: rašytojas Eugenijus Ališanka, literatūrologė prof. Viktorija Daujotytė, rašytoja Birutė Jonuškaitė, literatūrologas prof. Algimantas Kalėda, rašytojas, prof. Vytautas Martinkus, fotografijų autorius Algimantas Aleksandravičius, Lenkijos instituto Vilniuje direktorė Małgorzata Kasner, leidėjas Vilius Gužauskis. Cz. Miłoszo eilėraščius skaitys Dalia Michelevičiūtė, Alvydas Šlepikas. Renginį ves Lietuvos rašytojų sąjungos pirmininkas Jonas Liniauskas.

I renginius įėjimas nemokamas. Informacija tel. (8 5) 2629627, (8 5) 2617727; el. p. rasytojuklubas@ava.lt.

15 d., antradienį, 17 val. Kauno fotografijos galerijoje (Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2) – fotomenininko Stasio Povilaičio parodos atidarymas ir naujojo fotografijų albumo „Arkliai“ pristatymas. Paroda galerijoje veiks iki vasario 25 dienos. Informacija tel. 32 17 89.

„Nemunas“: susitikime Vilniaus knygų mugėje

Kviečiame savo skaitytojus Vilniaus knygų mugėje aplankyti NEMUNO stendą. Mus rasite 5 salėje, šalia Rašytojų kampo. Čia galėsime bendrauti, aptarsime knygas, savaitrašti, priimsime prenumerataj.

Poezijos knygų lentynėje turėsime naują Elenos Puišytės lyrikos tomelį „Begaliniam kely“. Autorė savitu balsu kalba apie esminius būties klausimus. Ryškus universalaus visatos ir žmogaus ryšio teigimas, asmeninės ir istorinės atminties motyvai, savo ir sava tautos šaknų ieškojimas istorijoje bei kultūroje, gyvenimo prasmės apmąstymai.

Šalia dar daug mūsų leistų lietuvių autořių poezijos ir prozos knygų, kurių šiuo metu dėl sudėtingų platinimo sąlygų neįmanoma rasti knygynuose.

Vasario 20 d., sekmadienį, 11 val. Rašytojų kampe kviečiame į renginį – diskusiją „Kritikos kritika: tikrosios kritikos paieškos“. Joje dalyvaus rašytojai: Valdemaras Kulakas, Rimantas Kmita, Regimantas Tamaitis. Diskusiją ves poetė, literatūrologė Erika Drungytė. Kviečiame aktyviai dalyvauti.

„Nemuno“ stende jau tradiciškai bus ir mūsų bičiuliai iš „Naujosios Romuvos“, pristatantys savo naujienas.

Laukiame jūsų!

I savo renginius kviečia leidykla „Kalendorius“

17 d., ketvirtadienį, 11 val. forume – Nikolajaus Gumiliovo eilėraščių rinktinės „Paklydės tramvajus“ pristatymas. Dalyvaus knygos vertėjas Gintaras Patackas.

18 d., penktadienį, 14 val. 3.2 salėje – vardų serijos „Mūsų vardai“ pristatymas. Dalyvaus knygų autorai Aurelijus Noruševičius ir Vaiva Šrimaitienė.

19 d., šeštadienį, 13 val. 5.5 salėje – Violetos Židonytės romano „Liepų medaus nebus“ pristatymas. Dalyvaus autorė ir vyriausiasis knygos redaktorius Robertas Keturakis.

19 d., šeštadienį, 17 val. 3.1 salėje – knygos „Kas ir kada pagrobė Europą?“ pristatymas. Dalyvaus knygos autorai dr. Letas Palmaitis ir Kovo 11-osios Nepriklausomybės Akto signataras Algirdas Patackas. Renginio vedėjas – Kovo 11-osios Nepriklausomybės Akto signataras Vidmantas Povilonis.

20 d., sekmadienį, 12 val. forume – Petro Žemkausko apysakų knygos „Trys bokalai alaus“ pristatymas. Dalyvaus knygos autorius.

Pristatymų metu galésite įsigyti pristatomų knygų leidyklos kainomis, gauti autorų autografus.

14 d., pirmadienį, 19 val. Kauno kultūros centre „Taučios namai“ (Vytauto pr. 79 / Kęstučio g. 1) įsiimyliėjusiųjų dienos proga Kazio Binkio teatro premjera – juodoji komedija „Meilė ligi grabo lento“ pagal italių dramaturgo, komediografo Aldo Nikolajaus pjesę. Režisierius Rimantas Štaras. Dailininkė Rimutė Skučienė. Bilieta kaina – 5 Lt. Informacija tel. 32 06 61, www.tautosnamai.lt.

10 d., ketvirtadienį, 18 val. Kauno apskrities viešoji bibliotekoje (Radvilų g. 2, salėje) – trumamės pametražių mėgėjiškų viešoji biblioteka filmų festivalio-konkurso „Kinomanai.lt 2011“ filmų peržiūra.

10 d., ketvirtadienį, 19 val. „Bernelių smulkėje“ (K. Donelaičio g. 11) – kino filmo „Riešutų duona“ peržiūra. Renginį veda kino kritikas Gediminas Jankauskas.

12 d., šeštadienį, 12 val. K. Petrusko memorialiniame bute (K. Petrusko g. 31) – Suzuki mokyklos moksleivių koncertas.

15 d., antradienį, 15.30 val. M. ir K. Petruskų lietuvių muzikos muziejuje (K. Petrusko g. 31) – dainų ir poezijos popietė, skirta Vasario 16-ajai. Dalyvaus KMUK moterų choras „Kanklės“ (meno vadovė Audronė Marcinkevičiūtė), koncertmeisterė Asta Juršienė, skaitovė Onutė Šervenienė. Programoje – Lietuvių autorų dainos ir eilėraščiai apie Lietuvą. Informacija tel. 73 01 63.

15 d., antradienį, 12 val. J. Gruodžio memorialiniame muziejuje (Salako g. 18) vyks P. Daunio aklųj ir silpnaregių ugdymo centro vaikų koncertas, skirtas Lietuvos valstybės atkūrimo dienai paminėti.

Aldona Elena PUIŠYTĖ

BEGALINIAM KELY

Lyrika

KAUNO MENININKU NAMAI

V. Putvinės g. 56 www.kmn.lt

10 d., ketvirtadienį, 19 val. Kauno menininkų namuose (V. Putvinės g. 56) – „Geras džiazas – geriems žmonėms“. Lietuvos džiazo ambasadorių tituluojamo saksofonininko Liudo Mockūno ir Kauno džiazo kvinteto koncertas. Bilieta kaina – 20 Lt, studentams ir senjoram – 15 Lt. Bilietus galima įsigyti Kauno menininkų namų Mūzų svetaineje (I-IV 10-13 val., 14-17 val., V 10-13 val., 14-16 val.), taip pat visose TIKETA kasose.

12 d., šeštadienį, 13 d., sekmadienį, 16 val. Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje – koncertas „Lietuvių liaudies muzika“. Karillonu skambins Giedrius Kuprevičius.

14 d., pirmadienį, 18 val. koncertas „Jaujantiesi Kauno muzikai – Valstybės atkūrimo dienai“. Dalyvaus solistai: Andrius Apšega, Erika Grigaitytė, Mantas Gacevičius, Žygimantas Galinis, klarinetininkas Stasys Makštutis, birbyninkė Lina Šabūnaitė, fleitininkė Lina Lasauskaitė, pianistas Tomas Šernius ir smuikininkė Milda Čepinskienė.

Koncertmeisteriai – Kotryna Kaklauskaitė, Jolita Makštutienė, Džiuljeta Sklérienė ir Loreta Haidari. Koncertą ves kompozitorė Dalia Kairaitė. Koncerto programoje skambės G. F. Hendelio, W. A. Mozarto, G. Bizet, R. Wagnerio, M. K. Ciurlionio, V. Kernagio, B. Gorbulskio ir kitų garsių kompozitorių kūriniai. Iėjimas nemokamas. Informacija tel. 22 31 44.

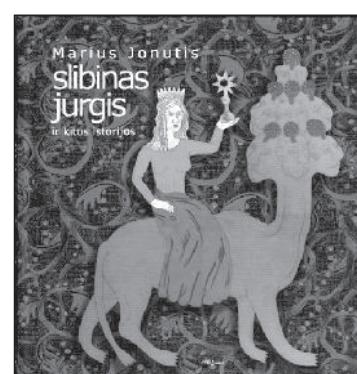
SPAJDOS
KAUDIO IR
TELEVISIJOS
RŪMOS
FONDAS

Knygų siena

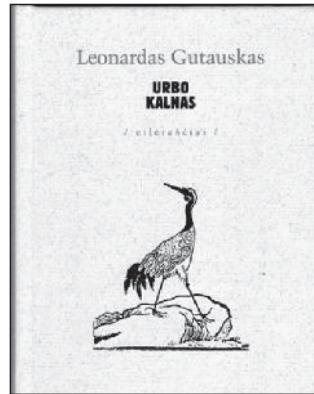
Julius Keleras „Tai tu“, „Kitos knygos“, 112 p.

Tai jis. Atpažįstamas. Nors daug kas žino, jog įsimylėjus visi kaulai virsta slyvų kauliukais ir tai, ką tuo metu rašai, labiau primena kompozitą. Tai gal jis neįsimylėjo, tik simuliuoja? Nes rašo išprasta barokinė maniera, kartais padaugiažodžiaują, kartais nusimažodžina, bet visgi pateikia „daiktą, panašų į poeziją“. Tegu skaitytojas spėlioja apie autoriaus asmeninius reikalus, jei jam tai rūpi. O poetas štai išleido lyriškai lytišką knygą, ganetinai atvirą ir ganetinai drąsią. Jei yra objektas, visa tai inspiravęs, objektui čia, žinoma, daugiausia yra kuo džiaugtis.

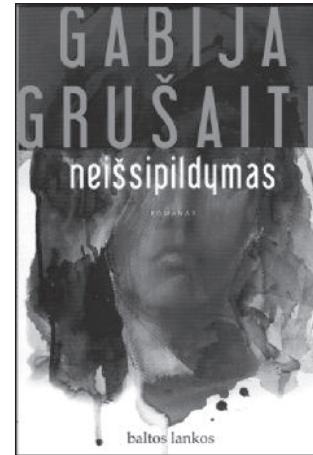
Marius Jonutis „Slibinas Jurgis ir kitos istorijos“, „Tyto alba“, 203 p.

Labai mišlinga knyga, dar mišlingesnis jos adresatas. Žanras: trys pasakos. Tačiau vargu ar vaikams, nebent tie vaikai yra autoriaus bendraamžiai. Visos jos susijusios su vienokiom ar kitokiom mitologijom, savaip perkurtom ir perkomentuotom, nes autorius pasakojimas tiek apaugęs įvairiausiais ekskursais ir komentariais, kad siužetai juose tirpsta kaip cukrus. Gal tai salygoja akivaizdus autoriaus kritišumas bei analitiškumas, gal dar kokie slibinai jurgiai. Rezultatas įvairių, bet knyga nenuvilianti ir itin vizuali.

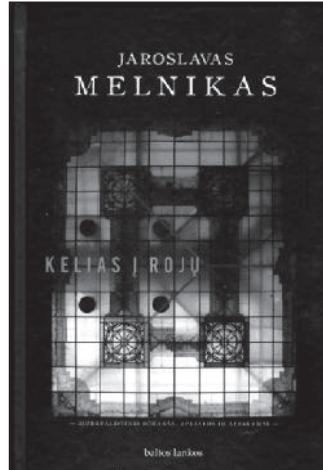
Leonardas Gutauskas „Urbo kalnas“, Lietuvos raštojų sąjungos leidykla, 448 p.

Po viso jaunesnių autorų škvalo tokia poezija jau atrodo kaip iš antikvariato. Vieniems tai bus minusas, kitiems – pliusas. Siek tiek gąsdina jos gausa, bet juk nebūtina viską skaityti „nuo skambučio ligi skambučio“. Kodėl autorius šitaip pasitiki tradicine eilėdara, nenukrypdamas nuo jos nė per žingsnį, sunku pasakyti. Tačiau – tegu. Padavinimas gal pernelyg lokalizujantis, nes knygoje rasime daugybę pasaulinės kultūros ar geografinių ženklių. Knyga, padedanti ne-pamiršti, jog visai neseniai rašyta ir taip. Kartais – sekmingai.

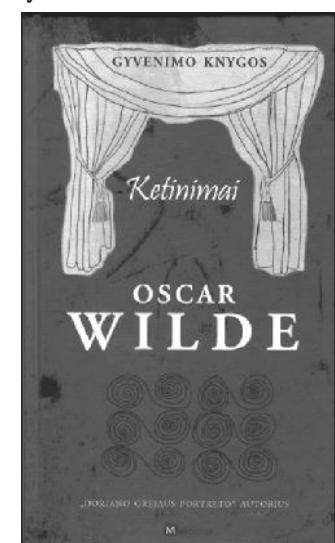
Gabija Grušaitė „Neišpildymas“, „Baltos lankos“, 176 p.

Na, kas gali skaityti knygą tokiu bevitisku pavadinimu? Ir dar – nežinomas autorės. Panašu, kadabar G. Grušaitė bus labiau žinoma, nes knyga nėra neišpildžiusi. Gerokai kvepia kritikų nemégstamu „euroromanu“, tačiau turi ir tam tikro psychologinio atidumo, rodančio, jog apucių ir mušinskų laikai nėra negrižtamai praėję. Žinoma, adresuojama labiau jaunimui, daugiau ambicijų čia lyg ir nėra. Ir gerai, nes kas pažadėta, tas išpildyta.

Jaroslavas Melnikas „Keliais į roju“, „Baltos lankos“, 342 p.

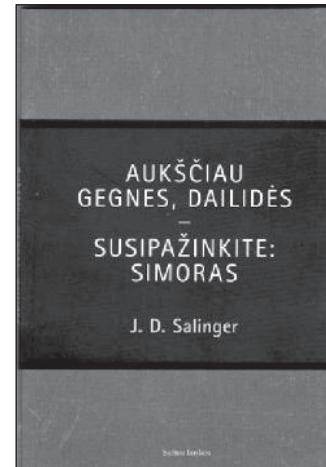
Kartais šis autorius pats atrodo kaip fikcija. Iš kur jis čia nukrito, kokia kalba rašo? Jo fikcijos „cvirkiskame“ lietuvių prozos peizaže styro kaip kokie mobilaus ryšio bokštai, nors kartais mestelimos ir koks neva tradicinis sakinyς („Barščiai lėkštėje baigėsi, ir Jego-rovės padėjo apverstą šaukštą ant lėkštės krašto.“). Autorius pasau-

Oscar Wilde „Ketinimai“ (vertė R. Neverauskyte-Brundzienė, „Metodika“, 144 p.)

Leidykla simboliku pavadinimi pagaliau išleido knygą, kuri jau seniai turėjo būti plačiai nau-

dojama kaip metodinė literatūra. Tai kelios pamatinės Meistro ese, daugiausia dėstomos jo pamėgtą dialogo formą. O. Wilde’as kultūroje dažniausiai sutinkamas savo aforizmai ar citatomis. Nemažai kadais girdėtų jo minties viražą rasite čia, tad susipažinkite ir su jų kontekstu. Ir patirkite skaitymo malonumą, šiomin dienomis ne itin dažnų.

J. D. Salinger „Aukščiau gegnes, dailidės. Susipažinkite: Simoras“ (vertė N. Maluukevičius ir L. Jonušys), „Baltos lankos“, 158 p.

Dvi apysakos, abži apie pasakotojo prisiminimuoje išskylančią Simorą, vieną pagrindinių J. D. Salingerio personažų. Simoras kadais nusisūžudė, vėliau pats Salingeris nusisūžudė kaip rašytojas, užsidarydamas nuo visuomenės ir palikdamas jai tik tai, kas jo kadais parašyta. Ar Simoras yra autoriaus alter ego? Hm... Nesenai publikuoti autoriaus laiškai rodo, kad jo atskyrėliškumas gerokai perdetas ir pavadinimo „Aukščiau gegnes, dailidės“ (Sapfo eilutė) optimizmas nebuvo visiškai pakeistas vėlesnės rezignacijos.

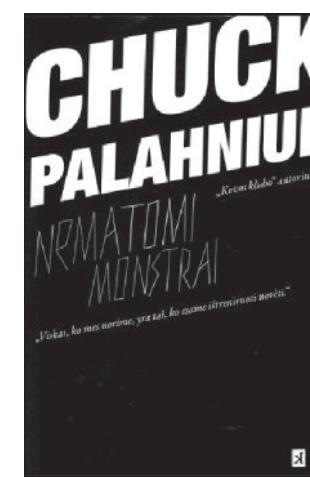

Lily Koppel „Dienoraštis raudonos odos viršeliais“ (vertė J. Čeponis), „Jotema“, 336 p.

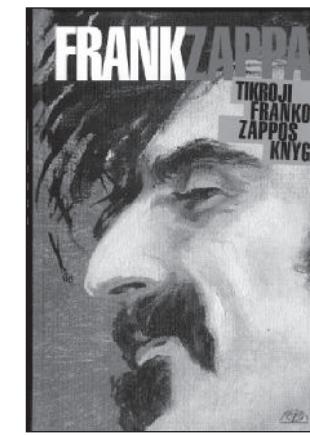
Kiek „mergaitiška“, tačiau verta dėmesio knyga, parašyta pagal seną dienoraštį, autorės rastą Niujorko šiukslyne. Dienoraštis rašytas dar tarpukariu, vadinamojoje džiazo epochoje. Knygos autorė sugerbėjo susieškoti dienoraščio autorę (jau devyniasdešimtmetę) ir, naudodamas pačiu dienoraščiu bei jos komentarais, atkurti tuos laikus ir įvykius. Dienoraščio autorės būta neeilinės asmenybės, tiek gyvenimiskaja, tiek kūrybine, tiek ir erotine prasme. Tad visos istorijos gyvos ir iškalbingos. Panašu, kad pas mus panašus merginų išsilaisvinimas prasidėjo šešiasdešimčia metų vėliau.

Chuck Palahniuk „Nematomi monstrai“ (vertė M. Lukošienė), „Kitos knygos“, 230 p.

Kartais galima pagalvoti, jog šis autorius (žinomas iš kadais garsaus „Kovos klubo“) rašydamas knygas kita ranka nuolat kilnoja svarmenis – toks įtemptas, sodrus ir suveržtas jo tekstas. Nardo jis po jį kaip žuvis, nuo svarmenų laisva ranka itin išmiklinta. Jei kas

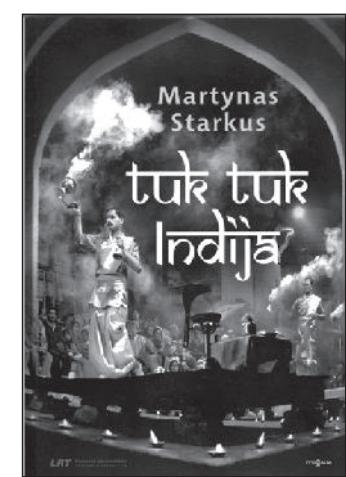

mégstate gana gero lygio bojevkus – šis kaip tik toks.

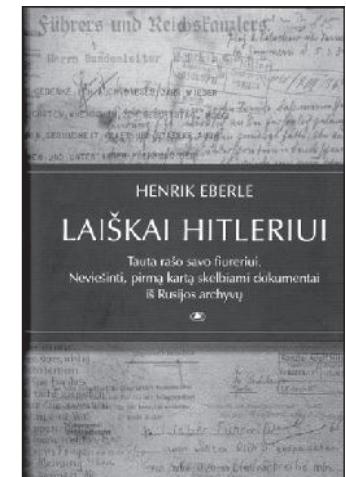

Frank Zappa „Tikroji Franko Zappos knyga“ (vertė G. Sadauskas), „Pasvirės pasaulis“, 296 p.

Jei „valdžia“ paskaitys šią knygą, tikrai lieps garsuji Zappos paminklą Vilniuje išvežti į Grūtą. Muzikos revoliucionierius čia itin bekompromisiškas, kamuotuas ir dygliuotas, koks iš tiesų ir buvo. Ir jo pasakojuami „nutikimai“ stebina višišku nesiskaitymu nei su stiliumi, nei su skaitytoju, nei su „geru skoniui“. Labai autentiška ir paveiki knyga. Visų autsaiderių bei andergaundininkų biblija.

O kad autorius yra raštingas, irodo darsyk.

Henrik Eberle „Laiškai Hitleriui“ (vertė E. Tautkutė), Lietuvos raštojų sąjungos leidykla, 428 p.

Hitleris būtų buvęs puikus bliuzo dainininkas, užtenka pasiklaustyti jo kalbų. Bet ne, vietoj to užhipnotizavo savo tautą, kaip koks Kašpirovskis, o kuo viskas baigėsi, kiekvienas žinom. Šis laiškų fiureiui rinkinys rodo, kokios galinos būta hipnozės. Tokius laiškus įmanytų rašyti nebent jūrų kiaulytės savo dresuotojui, o čia juk vokiečiai, kultūringa tauta. Kas siunčia eileraščius, kas pergalės planus, kas siuvinėtas nosinaitės. Viena dama po mirties fiureiui palieka savo kambarinę palmę (ir šis ją priima). Viskas metodiškai, kruopščiai, vokiškai.

Jean Baudrillard „Vartotoju visuomenė: mitai ir struktūros“ (vertė N. Abrutytė), „Kitos knygos“, 260 p.

Ar vartotojų visuomenė yra Vakarų pasaulio idealas, ar prąžutis? Šiaip ar taip, maximu Lietuva į ją taip pat jau mutavo, susidurdama su visu šios visuomenės idealumu ar/ir prąžūtingumu. Baudrillardas jau kadais viską numatė, konstatavo ir įvardijo savo esencijaloje knygoje. Panašu, kad ji mums tiek pat aktuali, kaip Vakarų pasauliui jos parašymo metu. Tik tiek, kad ją skaitantieji veikiausiai gyvena kiek kitoje visuomenėje, tad ir vartotojų išskumas juos veikia netiesiogiai. Bet ir tokiu atveju pažinti pagrindinius mūsų gyvenamos visuomenės mechanizmus pravartu.

Martynas Starkus „tuk tuk Indija“, „Tyto alba“, 317 p.

Dar viena telekeliautojų epopėja. Telekeliautojai mēgsta ir priva- lo būti telegeniški, tad ieško kuo ryškesnių objektų bei nuotykių, o tokiai Indijoje – kiek tik nori. Telekeliautojai itin žvalūs, nesvaigsta nuo įvairių saibabų, o ir kelionės maršrutus sudarytas iš anksto, tad viskas čia jiems iš esmės – šalikelės. Pastabi, kiek žurnališka knyga.

Simon Sebag Montefiore „Stalinas. Raudonojo caro dvaras“ (vertė V. Petrukaite), „Tyto alba“, 891 p.

O stai ir knyga apie kitą krauge- ri, galime abi palyginti. Vokiškosios tvarkos kontekste Stalino dvaras atrodo kaip kokia Urmo bazė. Ir pavaldinių nuolankumas čia pelnomas ne hipnotizuojančia įtaiga, o neregėtu teroru. Autorius režimo nusikalstimus preparuoja be emocijų, tačiau atskleidžiami faktai tokių kraupių, jog kartais norisi užsi- merkti. Smulkiai nagrinėjamas ne tik teroras, bet ir vidiniai partinių vadų dalykai, tarkim, jų žmonos ar meilužės. Netruksta itin ironiškų epitetų, stai maršalas Budionas itin mėges arklius ir pats pasižymėjęs „ne didesniu už arklio intelektu“. Šiurpas ima, žvelgiant į tuos laikus, nors kartais pažvelgus į kai kuriuos mūsų politikus atrodo, jog maršalas Budionas reinkarnavosi.

Laisvasis Mūrininkas

90-ojo kūrybinio
sezono vasario
mėnesio
repertuaras

10 d., ketvirtadienį, 19 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71) – Danielio Daniso „Paskutinė Diuranų daina“. Išpažintis Režisierius Agnus Jankevičius. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilietu kainos – 15, 20 Lt.

10 d., ketvirtadienį, 19 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Timothee de Fombelle „Švyturys“. Monospektaklis. Režisierius Gintaras Varnas. Spektaklio trukmė – 1.10 val. Bilietu kaina – 25 Lt.

11 d., penktadienį, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Henriko Ibseno „Šméklos“. Vienos dalių drama. Režisierius Artūras Areimai. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilietu kaina – 30 Lt.

11 d., penktadienį, 19 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Danielio Daniso „Akmenų pelenai“. Prisiminimų drama. Režisierius Agnus Jankevičius. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilietu kaina – 40 Lt.

12 d., šeštadienį, 18 val. Tavernos salėje (Kęstučio g. 62) – Tonino Guerros „Ketvirtoji kėdė“. Vienos dalių komedija. Režisierius Rolandas Atkočiūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietu kainos – 25, 30 Lt.

12 d., šeštadienį, 15 d., antradienį, 19 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – Erico-Emmanuel Schmitt „Smulkūs vedybiniai nusikaltimai“. Dviejų dalių vedybinis detektivas. Režisierius Raimundas Banionis. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilietu kainos – 25, 30 Lt.

13 d., sekmadienį, 12 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Inesos Palulytės „Anderseno gatvė“. Vienos dalių spektaklis. Režisierė I. Palulytė. Spektaklio trukmė – 1.10 val. Bilietu kaina – 15 Lt.

13 d., sekmadienį, 17 ir 19 val. Tavernos salėje (Kęstučio g. 62) – Inos Pukelytės „Meilė Paryžiuje“. Vienos dalių kabaretinė komedija. Režisierė I. Pukelytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietu kaina – 25 Lt.

15 d., antradienį, 18 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Rainerio Wernerio Fassbinderio „Karčios Petros fon Kant ašaros“. Dviejų dalių drama. Spektaklio meno vadovas Gintaras Varnas, režisierius Rokas Ramanaukas. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilietu kaina – 30 Lt.

15 d., antradienį, 18 val. Parketinėje salėje (Kęstučio g. 62) – grupės „Laimingi žmonės“ spektaklis: Antono Čehovo „Prie barjero“. Režisierius Arvydas Lebeliūnas. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilietu kaina – 35 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 71) dirba kasdien 10.30–19 val., tel. 22 40 64. Bilietus taip pat platina *Tiketa.lt*.

Kauno kamerinis teatras

11 d., penktadienį, 18 val. Dario Fo, Franckos Ramie „Viena namuose“. Monokomedija. Režisierius Aleksandras Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietu kainos – 20, 25 Lt.

12 d., šeštadienį, 14 d., pirmadienį, 18 val. Daivos Čepauskaitės „Kavinė „Pas Blezą““. Pasimatymas po dvidešimties metų. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.45 val. Bilietu kainos – 28, 35 Lt.

13 d., sekmadienį, 18 val. Daivos Čepauskaitės „Be galio švelni žmogžudystė“. Dviejų dalių juodujų komedija pagal Réjaus Bredberio kūrybą. Spektaklio trukmė – 2.10 val. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Bilietu kainos – 24, 30 Lt.

Teatro kasa (Kęstučio g. 74A) dirba I-V 14-18 val., VI-VII 11-18 val., tel. 22 82 26. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt* ir *Bilietu pasaulis*.

11 d., penktadienį, 19 val. Lauros de Weck „Mylimiausi“. Vienos dalių spektaklis. Režisierius Vytautas Balsys. Spektaklio trukmė – 1.10 val. Bilietu kaina – 30 Lt.

12 d., šeštadienį, 18 val. Vytauto Balsio „Žmogus medyje“. Tragikomedija. Režisierius V. Balsys. Spektaklio trukmė – 1.10 val. Bilietu kaina – 30 Lt.

13 d., sekmadienį, 12 val. Agnės Dilytės „Kreivos daiktų istorijos“ Pasaka vaikams. Režisierius Audrius Baniūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietu kaina – 14 Lt.

13 d., sekmadienį, 18 val. „Su Naujaisiais metais, Ana!“. Vienos dalių spektaklis pagal Biljanos Srblijanovič pjesę „Belgradro trilogija“. Režisierius Darius Ramasauskas. Spektaklio trukmė – 1.50 val. Bilietu kaina – 30 Lt.

Teatro kasa (M. Daukšos g. 34) dirba III-V 15-19 val., VI 15-18 val., VII – valandą pries spektaklį, tel.: 40 84 70, 22 60 90. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt*.

10 d., ketvirtadienį, 17 val. Lietuvai pagražinti draugija (Kauno skyrius) ir Juozo Tumo-Vaižganto muziejus (Aleksoto g. 10-4) kviečia į rašytojos Aldonos Ruseckaitės romano „Marios vandens“ pristatymą. Dalyvauja knygos autorė Aldona Ruseckaitė, aktorė Olita Dautartaitė, rašytojai Rimantas Marčėnas, Vladas Vaitkevičius ir dainininkas Kazimieras Jakutis. Informacija tel. 22 23 71.

Nemunas ISSN 0134-3149

Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.

Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas
Telefonas ir faksas – (8-37) 322244
El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com
Internetinis adresas: <http://www.culture.lt/nemunas>

Indeksas 0079
Steigėjas ir leidėjas – Lietuvos rašytojų sąjunga
Steigimo liudijimas Nr. 405
Spausdino UAB „ArxBaltica“
Tiražas 1500
Rankraščių nerecenzuojame ir negražiname.

Kauno valstybinis lėlių teatras

12 d., šeštadienį, 12 val. „Pasakų karaliaus teatras“. Stebuklingų H. K. Anderseно pasakų atsiradimo paslapčiai. Nuo 5 m. Režisierius Olegas Žilgžda. Bilietu kainos – 8, 10 Lt.

13 d., sekmadienį, 12 val. „Dvi padūkėlės pelytės“. Siuvinėlio istorija apie dvi padūkėles pelytes ir pasipūtelį katiną. Nuo 3 m. Režisierė Eva Piotrovská. Bilietu kainos – 8, 10 Lt.

15 d., antradienį, 18 val. „Pusbroliai Aliukai ir sesutė“ kviečia į gimtadienį. Dalyvauja: sudegusio teatro artistė Apolonija Zizirskienė, nepaprasto balso savininkas Merūnas Vitulskis, šokių studija „Extrem“. Bilietu kainos – 15, 20 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 87A) dirba IV-V 11-17 val., VI-VII 10-14 val., tel. 22 16 91. Bilietus taip pat platina *Bilietai pasaulis*.

Kauno valstybinis muzikinis teatras

10 d., ketvirtadienį, 18 val. Franco Leharo „Linksmoni našlė“. Trijų veiksmų operė. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Virginija Idzelytė, choreografas Danil Salimbaev (Rusija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

11 d., penktadienį, 18 val. Džoakino Rosinio „Sevilijos kirpjės“. Trijų dalių komiška opera. Spektaklis skiriamas solo listo Algirdo Januto 50-mečiui. Dirigentas Jonas Janulevičius, režisierius Gintautas Želvys, dailininkė Tatjana Astafjeva (Rusija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 40, 35, 40, 100 Lt.

12 d., šeštadienį, 18 val. Karlo Miliockerio „Studentas elgeta“. Trijų veiksmų operė. Režisierius Andrey Bestchastny, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Kotryna Daujotaitė, choreografas Dainius Bervingis. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

13 d., sekmadienį, 12 val. Žitios Bružaitės „Voro vestuves“. Dviejų veiksmų operėlė-baleetas vaikams. Choreografas Jurijus Smoriginas, dirigentas Virgilijus Visockis scenografe Iveta Ciparietė, kostiumu dailininkė Ana Lorens. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilietu kainos – 5, 10, 12, 15, 18, 20, 50 Lt.

13 d., sekmadienį, 18 val. Šarlis Guno „Romeo ir Džuljeta“. Dviejų dalių opera. Dirigentas Julius Geniušas, režisierius Gintas Žilys, scenografas Adomas Jacovskis, kostiumu dailininkė Aleksandra Jacovskytė, choreografė Vesta Grabštaitė. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilietu kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 91) dirba II-VII 11-14, 14.45-18 val., tel. 20 09 33. Bilietus taip pat galima išsigityti internetu www.muzikinisteatras.lt.

11 d., penktadienį, 18 val. Kauno miesto simfoninis orkestras (vyr. dirigentas Modes-
tas Pitrelijas). Solistai – Kauno apskrities Juozo Naujallo muzikos gimnazijos moksleiviai. Dirigentas Vytautas Lukočius. Bilietu kaina – 10 Lt.

12 d., šeštadienį, 17 val. koncertas „Auksiniai Lietuvos balsai“. Ona Kolobovaitė (sopranas), Egidijus Bavikinas (tenoras), Liudas Mikalauskas (bosas), Paulius Zdanavičius (fortepijonas). Programoje – operėcių ir miuziklų „Meilės eliksys“, „Velnio nuotaka“, „Ugnies medžioklė su varovais“, „Cirk'o princesė“, „Linksmoni našlė“, „Paukščių pardavėjas“, „Paganini“, „Džiudita“, „Linksmoni našlė“, „Šilknosparnis“, „Vestaiso istorijos“ arijos ir duetai. Bilietu kainos – 30, 40, 50 Lt.

13 d., sekmadienį, 16 val. koncertas „Apie meilę...“. Dalyvaus Judita Leitaitė (mecosopranas), Vaidas Vyšniauskas (tenoras), Merūnas Vitulskis (tenoras). Koncertmeisterė Audronė Juozauskaitė. Renginio vedėjas aktorius Petras Venslovas. Bilietu kainos – 20, 30, 40 Lt.

14 d., pirmadienį, 19 val. Mantas ir Kauno Bigbendas – „Frank Sinatra show“. Bilietu kainos – 50, 60, 70 Lt.

16 d., trčiadienį, 18 val. Kinijos radio valstybinis liaudies instrumentų orkestras (vadovas Pan Kapen). Bilietu kainos – 20, 25, 30 Lt.

Filharmonijos kasa (L. Sapiegos g. 5) dirba II-VII 14-18 val., tel. 20 04 78. Bilietus taip pat platina *Tiketa.lt*.

11 d., penktadienį, 17 val. Maironio lietuvių literatūros muziejus (Rotušės a. 13) kviečia į vakarą „Lyg barboriško Vilniaus šešėliai: Juditai Vaičiūnai“ (atminti (1937-2001)). Vakaro metu prisiminimais dalyvius poetės bendramintis, tapytojas Aloyzas Stasiulevičius, kalbės J. Vaičiūnaitės kūrybos tyrinėtojai – dr. Gintarė Bernotienė, dr. Rimantas Kmita, dr. Gintana Notrimaitė, eiles skaitys aktorė Olita Dautartaitė. Informacija tel. 20 68 42, el. p. maironiomuziejus@yahoo.com.

In memoriam

VYTAUTAS ČEPLIAUSKAS

1933-2011

Tu paskambini prieš pat pietų pertrauką: ką tik baigėsi mano pamoka, esu laisvas, kviečiu papietauti.

Vasarį antroji pusė, saulė paukštėjusi, nuo stogų tyška dideli lašai, ciksi sniegenos, melsvuoja medžių šešėliai. Iškart pamatau Tave – ramus žingsnis, tamšti striukė, niekados neusmunkiant ant ausies beretė. Šypsaus mane pastebėjė, kilsteli ranką sveikindamas (ar duodamas ženkla, jog matą laukiant žmonių knibždlynėje). Tavo veidas šviesus, jokio šešėlio, kaip visados stropiai pakirpti ūsiukai, atidžios siltos akyks, kurių žvilgsnis niekados nebūna slegiantis. Tvirta plaštaka spusteli mano delnā, kryptelėdamas galvą desinėn, iškart klausdamas: jauti, kokia palaiminga šiandien Saulės šviesa?

Tau mīrstantis pasaulis nebuvo užlietas palaimingos šviesos – iš peleninių, nykių, vienos spalvos debesų bliaukė lietus, blizgančios padangos taškė purvina pažiūrą sniegą, viskas, net žmonių veida, buvo paleti skurdžios pilkos spalvos.

Tokiamo pilkume Tu pasakyti: netekios emocinio krūvio spalvos. Arba: ar matai, kaip issiplėtė žmonių vyzdziai, stengiamiesi sugauti kiekvienu šviesos dulkelę?

Tokios, regis, atsikiltinai šmėstelėjusios Tavo mintys anksčiau ar vėliau stumtelėdavo prie Tavo prozos, joje iškart pajusdavai turtingos kalbos pagajės lyriiniams pašažams ir epiniams užmojams. Tavo romanius, apsaikyus, novelės, eilėraščiuose (Tu tikėjai estetiniu ir psychologiniu poezijos pranašumu), publicistikoje atradimų būdavo daug ir nelaukiai. Tau neuztekdavo statuonai: žengē takeliu prie durų, todėl sakinyς atskleisdavo ne tik viskai, bet ir erdvę, kurioje kupėdavo būsenos: žengē trauklapiais nusėtū takeliu prie gebėnėmis aplėkštų durų. Tokie paprasti (stebukliniai) paprasti, nes atgydavo kasdienybės slėgiama vaizduotė) atradimai vedavo prie Tavo kūrybos raginami ne tik smalsumo, bet ir slaptingo gyvenimo šnarėjimo – žmogu, medyje, šešėlyje, upėje, sapne...

Retskykis prisipažindavai, kad tas slaptingesnį gyvenimo šnarėjimą popiersiu taip, kad negali atsitraukti nuo popieriaus lapo, kompiuterio raidyno, stanga laiko kilstelėti galvą, pažvelgti, kaip klostosi ekrane – vien raidynas ar kūrybos akimirkos, sutampa su lūkesčiais ir tikrumu.

Pavydėjau Tau to persmelkimo slaptingu gyvenimo šnarėjimui ypač tada, kai padovanojai „Ražienas“ – trilogija, kurioje per Žilvių šeimą istoriją atsivėrė Lietuvos būties tragiskiausios puslapių, prarandamos Tėvynės regėjimų epas. Ir aštrėjantis žvilgsnis išgyvenimų gelmėn, kur ryškėja dvilypumė kontūrai: prisitaikiyt svetimybėje ir slėpti patikimia

